

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra historie

Jan Neduchal

František Milička (1885-1942).

Československý legionář, sokol a odbojář

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí práce: Mgr. Petr Žižka

Olomouc 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci psal samostatně, pod odborným dohledem vedoucího práce. Veškerá použitá literatura a veškeré prameny jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

V Olomouci dne .....

Podpis.....

Tímto bych chtěl poděkovat vedoucímu mé bakalářské diplomové práce Mgr. Petru Žižkovi za pomoc při výběru tématu práce, za odborný dohled, cenné rady a věcné připomínky při zpracovávání práce.

Poděkování patří také zaměstnancům Státního okresního archivu v Uherském Hradišti a zaměstnancům Státního okresního archivu v Olomouci.

Obsah

Úvod	5
Prameny a literatura	7
Prameny	7
Literatura	8
1 Mládí a léta za katedrou	10
2 Ruská fronta a legie	13
2.1 V armádě Rakouska-Uherska	13
2.2 V Ruském zajetí	16
2.3 Legie	24
2.3.1 <i>Transportem domů</i>	31
3 Meziválečná činnost	35
3.1 Kariéra v armádě	35
3.2 Práce pro rozkvět Československa	35
3.2.1 <i>Socha Svobody</i>	36
3.2.2 <i>Činnost v Tělovýchovné jednotě Sokol Bojkovice a Sokol Krhov</i>	38
3.3 Opět učitelem	41
4 Odboj	48
4.1 Gestapo zasahuje	49
Závěr	53
Seznam pramenů a literatury	55
Seznam zkratk	60
Resumé	61
Obrazová příloha	62
Anotace	70

Úvod

Bakalářská práce je zaměřena na osobu Františka Miličky a budu se v ní zabývat životním příběhem učitele, legionáře, sokola, vlastence a odbojáře. V následujících kapitolách zmapuji osudové okamžiky pana Miličky.

V této bakalářské práci se budeme pohybovat zprvu v době předválečné, tedy od narození protagonisty přes jeho mládí a učitelskou kariéru až k důležitému milníku nejenom Miličkova života, tedy první světové válce, kterou František Milička prožil na východně frontě coby branec Rakouska-Uherska a později jako příslušník Československých legií v Rusku. Další události jeho života se odehrály v meziválečném období První republiky. V období jeho učitelské kariéry a příslušnosti v dobrovolných organizacích, ve kterých se často velkou měrou zasloužil o rozkvět českého národa, se podílel taktéž na různých mimořádných událostech. Významnou z nich se stalo především členství v komitě pro stavbu Sochy Svobody v Bojkovicích. Dostanu se až k odbojové činnosti, jež ho nakonec dovedla až k jeho uvěznění a následnému zahynutí v koncentračním táboře Mauthausen.

Práce se započíná kapitolou nazvanou „Mládí a léta za katedrou“. Zde se pokusím přiblížit cestu Františka Miličky ke kantořině a poté situaci mladého venkovského učitele zejména těsně před tím, než vypukla válka. Druhá kapitola se věnuje období od srpna roku 1914 až do roku 1920. Zde budu pozorovat cestu od služby v Rakousko-uherské armádě, přes ruské zajetí až po účast na akcích Československých legionářů na Rusi a jejich následné cestě domů. Následující kapitolou chci zachytit činnost Františka Miličky v období mezi válkami, ve kterém byl aktivní v různých organizacích, převážně v Československé obci Sokolské. Zde také věnuji část textu jeho působení v pedagogické sféře. Poslední kapitola

se soustředí na úlohu Františka Miličky v odboji a v podkapitole „Gestapo zasahuje“ se pokusím vyličit závěrečné měsíce jeho života. Při zpracování této práce bude využito chronologického postupu, pomocí kterého biograficky přiblížím život Františka Miličky.

K výběru tématu této bakalářské práce mě vedl zejména zájem o situaci v československých legiích na východě a taktéž zájem o meziválečnou prvorepublikovou činnost, která byla u osoby Františka Miličky po celou dobu jeho života pozorovatelná. Osud Františka Miličky jsem se rozhodl zpracovat z důvodu dostupnosti zachovaných pramenů, především jeho osobního zápisníku z války. Blízká mi také byla lokalita, ve které František Milička trávil převážnou část svého života. A sice okolí Bojkovic v Moravském Slovácku.

Prameny a literatura

Prameny

Důležitými pro zpracování biograficky zaměřené práce byly po většinu dobu prameny, vztahující se přímo k osobě Františka Miličky. Stěžejními se pro mě stalo hned několik z nich.

Pro přiblížení jeho pedagogické kariéry mi tak pomohly nejčastěji školní kroniky. Jednalo se o dochovanou kroniku z Národní školy Bojkovice uložené ve Státním okresním archivu v Uherském Hradišti (dále jako SOkA Uherské Hradiště), která pojednává o profesi učitele v letech 1920-1927. Také jsem se ve své práci opíral o kroniky ze školy v Olomouci – Nových Hodolanech, nacházející se v Zemském archivu v Opavě, pobočka Státní okresní archiv v Olomouci (dále jako SOkA Olomouc). Tyto kroniky ze školy v Nových Hodolanech jsem využil nejenom k vyličení průběhu ve funkci ředitele na této škole, ale také k pochopení kantorské minulosti Františka Miličky ať už z doby předválečné, nebo z jeho působení na škole v Krhově, kam odešel po učitelství v Bojkovicích.

K pochopení jeho vojenské kariéry v řadách rakousko-uherské armády a poté čs. legií v Rusku jsou zdrojem informací archiválie z Vojenského ústředního archivu–Vojenského historického archivu v Praze (dále už jen jako VÚA–VHA Praha). Zde jsem se soustředil především na probádání sbírky Poslužné listy legionářů, kmenové listiny Františka Miličky, sbírky osvědčení dle zákona č. 255/1946 a osobní spis z fondu Kanceláře československých legií. Zřejmě nejvýznamnějším zdrojem informací k problematice samotného postupu Františka Miličky Haličí v rakousko-uherské armádě a poté k následnému uvěznění mi poslouží jeho osobní zápisník ze světové války, ve kterém se pravidelně snažil momentální situaci a svoje pocity vyličit.

Důležitým pramenem k nastínění osoby a činnosti Františka Miličky posloužily zápisy ze schůzí z organizací Sokola z jednot Bojkovice a Krhov.

Dále v otázce participace na organizaci stavby Sochy Svobody mi pomohly zápisy ze schůzí pro postavení tohoto monumentu. Z tohoto fondu Československé obce legionářské jsem použil také matriku legionářů pro obec Bojkovice.

Za zmínku bezesporu stojí i přínos rozhovoru se synem Františka Miličky, Liborem. Rozhovor poskytl rozšířené informace o situaci v rodině Františka Miličky a o jeho vztahu k ostatním lidem včetně vlastních dětí. Tento záznam byl učiněn panem Miroslavem Navrátilem, od které jsem získal také některé fotografie včetně zápisníku z války.

Základním zdrojem informací k činnosti v odbojové skupině a k následnému uvěznění gestapem nejprve v Kounicových kolejích a poté v Mauthausenu sloužily spisy z fondu Gestapo Brno z Moravského zemského archivu (dále jako MZA).

Literatura

Ucelené dílo, které by se zaměřovalo explicitně na život Františka Milička zatím neexistuje. Nejčastěji se zájemce dočká pouze krátkých medailonků zmiňující základní informace o této figuře. Z literatury mi pomohly díla, která se vždy alespoň vzdáleně či více přibližují Miličkovu životu.

Zmínit bych tak v první řadě chtěl knihy k problematice působení legionářských pluků, do kterých František Milička spadal. Jedná se o knihu *Tatraci: Dějiny 7. střeleckého tatranského pluku od jeho založení do návratu do vlasti* a o knihu *Historie 12. čs. střel. Pluku „M. R. Štefánika“*. Ty byly přínosné pro pochopení fungování pluků, jejichž byl té doby členem. Spolu s těmito jmenovanými díly poskytovala alespoň základní přehled o problematice legií kniha *Českoslovenští legionáři (1914-1920)* spolu s publikací *Speciál transporty z Ruska, Legionářský směr* od Československé obce legionářské.

Oporou při zpracování činnosti v Sokolském odboji mi byly k pramenům užitečné i knihy *Sokol za protektorátu*, *Organizovaná rezistence*; *Almanach k 80 výročí Sokolské župy Olomoucké – Smrčkovy* či kniha *Sokolský odboj na Moravě 1939-1945*.

K tématu členství v komitě pro postavení Sochy Svobody mi byli nápomocné knihy *Stopy dávné i nedávné minulosti Bojkovska*; *Socha svobody v Bojkovicích* a *Kronika Bojkovice*.

Pro přesnější definici míst věznění Františka Miličky jsem použil knihu *Mauthausen: koncentrační lágr smrti: vzpomínky na léta 1941-1942* a knihu *Místa zkropená krví: Kounicovy studentské koleje v Brně v letech nacistické okupace 1940-1945*.

1 Mládí a léta za katedrou

František Milička se narodil 3. srpna 1885 v Bojkovicích, v domě č.p. 247 jako syn Jana Miličky a Josefy rozené Hradské. Do matriční knihy farnosti Bojkovice bylo v souvislosti s narozením Františka Milička zapsáno, že otec Františka Jan Milička byl podsedníkem v Bojkovicích, jehož rodiče byli taktéž z Bojkovic. Otec Jana Miličky byl čtvrtník z Bojkovic a jmenoval se Jan Milička, matka Josefa byla dcerou Josefa Prchly, řezníka z Bojkovic. Matka Františka, Josefa, byla dcerou Jana Hradského Podsedníka z Bojkovic a jeho manželky Josefy, dcery Josefa Doliny z Bojkovic.¹

V roce 1898 malý František nastoupil do 1. třídy na Zemskou vyšší reálku císaře a krále Františka Josefa I. v Uherském Brodě. Jako jeden z mála se mohl chlubit obdržáním vyznamenání v druhém pololetí. V této době mu byl zajisté oporou ve škole jeho starší bratr Alois, který v době nástupu Františka do první třídy byl už o dva ročníky výše.²

František zde splnil sedm let školní docházky, a tak na konci července roku 1906 se pro Františka Miličku konaly na reálce maturitní zkoušky. Františkovi se podařilo tyto zkoušky zvládnout a být tak uznán dospělým.³ Po maturitní zkoušce bylo jeho ohlášeným povoláním učitelství.⁴

---

¹ MZA Brno, fond Sběrka matrik, sign. 11 307, Rodní a křestní kniha městečka Bojkovice 1885–1907, s. 11.

² Moravská zemská knihovna v Brně, Uherský Brod: Zemská vyšší reálka: *Roční zpráva zemské vyšší reálky v Uh. Brodě za školní rok 1898-1899*, Uherský Brod 1899, s. 72-73.

³ SOkA Olomouc, fond Národní škola Olomouc, Nové Hodolany, Kronika I, nefoliováno.

⁴ Moravská zemská knihovna v Brně, Uherský Brod: Zemská vyšší reálka: *Desátá výroční zpráva zemské vyšší reálky císaře a krále Františka Josefa I. v Uherském Brodě za školní rok 1905-1906*, Uherský Brod 1906, s. 65.

Důležitou roli v životě Františka hrál už výše zmíněný bratr Alois, který se stejným rodičům narodil o dva roky dříve, tedy 17. června 1883.⁵ Až do svého narukování působil jako učitel v Bystřici u Bánova.⁶ Rodinným neštěstím se ovšem stal den 4. září 1917, kdy měl Alois zemřít u Rajky (obec na severozápadě Maďarska, leží v župě Győr-Moson-Sopron asi dva kilometry od Slovenských hranic) v Maďarsku.⁷

Dalším neštěstím byl potom odchod Aloisovi ženy, už vdovy, Antonie rozené Matějkové. Umřela 27. června 1921 na souchotiny.⁸ Sirotkem se tak v dětství stala jejich dcera Aloisie narozená 23. června 1916.⁹ O tu se ovšem po celé její dětství staral František Milička se svou ženou a zabezpečil ji tak kvalitní dospívání jdoucí ruku v ruce se vzděláním, které se malé Antonii spolu s ostatními Miličkovými dětmi na škole v Olomouci dostalo.¹⁰ Kromě bratra Aloise měl František poté ještě sestru Leopoldinu. Ta se narodila 18. června 1887.¹¹

František Milička narukoval 1. 10. 1906 k Pěšímu pluku č. 13 na jednoroční důstojnický kurz do Krakova. V dubnu roku 1907 byl František Milička povýšen na desátníka, aby byl už 1. října téhož roku povýšen na kadeta aspiranta.¹² V následujících letech poté službou u setniny při účasti na výcvicích dosahuje hodnosti kadeta.¹³

---

⁵ MZA Brno, fond Sběrka matrik, sign. 11 306, Rodní a křestní kniha městyse Bojkovice 1872–1884, s. 218, kniha V.

⁶ MZA Brno, fond Sběrka matrik, sign. 11 331, Kniha úmrtí, Bojkovice, 1891–1921, s. 360, kniha V.

⁷ VÚA–VHA Praha, fond Kartotéka padlých v 1. světové válce, *Alois Milička*.

⁸ MZA Brno, fond Sběrka matrik, sign. 11 331, Kniha úmrtí, Bojkovice, 1891–1921, s. 360, kniha V.

⁹ MZA Brno, fond Sběrka matrik, sign. 11 308, Rodní a křestní kniha městečka Bojkovice, s. 114, kniha VII.

¹⁰ SOKA Olomouc, fond Jednotný národní výbor Olomouc – Okresní velitelství národní bezpečnosti (1900) 1945–1951, *Ohlašovací list 1935 František Milička*.

¹¹ MZA Brno, fond Sběrka matrik, sign. 11 307, Rodní a křestní kniha městečka Bojkovice 1885–1907, s. 51, kniha VI.

¹² VÚA–VHA Praha, sbírka Poslužné listy legionářů, *František Milička*.

¹³ VÚA–VHA Praha, fond Kmenové listiny, *František Milička*.

Zpočátku sloužil jeden rok jako jednorochní dobrovolník u vojska v Krakově.¹⁴ V roce 1908 taktěž složil zkoušky z dospělosti na učitelském ústavě v Polské Ostravě a poté roku 1910 završil svoje studium úspěchem u zkoušek učitelské způsobilosti pro školy obecné.¹⁵

Dne 16. září 1908 nastoupil jako učitel v Hradčovicích a od začátku následujícího školního roku až do prázdnin v roce 1914 vyučoval v Drnovicích v tehdejší politickém okresu Uherský Brod.¹⁶

Dne 20. května 1912 se v Bojkovicích konala svatba. František Milička si vzal Annu Liškovou, dceru Jana Lišky, hostinského v Bojkovicích a Františky Víceníkové. Oddání byli ve farním chrámu v Bojkovicích.¹⁷ Oddávajícím byl farář Jan Jelínek.¹⁸ Také Anna se narodila v Bojkovicích, a sice 19. dubna 1888.¹⁹ Z tohoto manželství se brzy ještě před válkou narodila dcera Anna. Prvního dítěte se manželé Miličkovi dočkali 28. dubna roku 1913.²⁰ Malé Aničky si František příliš neužil, protože už za nedlouho ho měla potkat nová životní zkušenost. Vypukla totiž světová válka a František se měl stát jejím přímým účastníkem. Další děti spolu měli manželé František a Anna až později po válce.

---

¹⁴ SOkA Olomouc, fond Národní škola Olomouc, Nové Hodolany, *Kronika I*, nefoliováno.

¹⁵ SOkA Uherské Hradiště, fond Národní škola Bojkovice, neinv., *Kronika Národní školy Bojkovice z let 1878-1934*, nefoliováno.

¹⁶ SOkA Olomouc, fond Národní škola Olomouc, Nové Hodolany, *Kronika I*, nefoliováno.

¹⁷ MZA Brno, fond Sbirka matrik, sign. 11 320, Oddávací kniha městyse Bojkovic, 1890–1925, svazek IV, s. 135.

¹⁸ VÚA–VHA Praha, sbírka osvědčení 255, č.j. 102998/47, *František Milička, Oddavkový list*.

¹⁹ MZA Brno, fond Sbirka matrik, sign. 11 307, Rodní a křestní kniha městečka Bojkovice 1885–1907, s. 59, kniha VI.

²⁰ MZA Brno, fond Sbirka matrik, sign. 11 308, Rodní a křestní kniha městečka Bojkovice, s. 76, kniha VII.

2 Ruská fronta a legie

2.1 V armádě Rakouska-Uherska

Před válkou 1. ledna 1913 byl František Milička jmenován podporučíkem v záloze.²¹

Částečná mobilizace rakouské armády byla schválena 25. července 1914. Později 31. července přešlo Rakousko-Uhersko k mobilizaci všeobecné jako reakce na taktéž všeobecnou mobilizaci v Rusku.²²

V českých zemích se měla tato částečná mobilizace týkat také I. krakovského sboru.²³ Z tohoto důvodu byl František Milička už první srpnový den roku 1914 prezentován ke službě z důsledku mobilizace jako příslušník útvaru v záloze. Dne 10. 9. 1914 odešel na frontu.²⁴

František Milička se svým plukem putoval na východní frontu. Jako poručík se v rámci Pěšího pluku č. 90 vydal směrem na Opatov v Polské Haliči.²⁵ Dle jeho zápisků 26.10. 1914 v brzkých ranních hodinách opustil vesnici Zaleszany (obec v okrese Stalowa Wola, přibližně 69 km severně od krajského města Rzeszów) mířil na západ k řece Visle až k městu Sandoměř (město v regionu Malopolsko, leží na řece Visla). Na konci dne přišel do Pisar (obec asi 18 km severně od Sandoměře, okres Opatów), kde přespali ve stodole. Druhý den se hned pluk vydal do Tarłowa (vesnice asi 30 km severně od Opatówa) a dále potom k řece Kamienna (řeka ve středním Polsku, levý přítok Visly). Následující den se opět vydali

---

²¹ VÚA–VHA Praha, fond Kmenové listiny, *František Milička*.

²² FUČÍK, Josef: *Osmadvacátníci: spor o českého vojáka Velké války 1914-1918*. Praha 2006, s. 40-41.

²³ PROKŠ, Petr: *Konec říše Hohenzollernů: politika císařského Německa vůči carskému a sovětskému Rusku (1914 až 1917/1918)*. Praha 2010, s. 177.

²⁴ VÚA–VHA Praha, fond Kmenové listiny, *František Milička*.

²⁵ Tamtéž.

z Píсар do vesnice Pavlovice (podle mapy nejspíš myslel obec Pawłów nacházející se přibližně 45 km severozápadně od Opatówa). Zde byl často pluk vystaven střelbě z děl. Málem zde došlo k boji, ovšem po chvíli přišel rozkaz ze štábu pro majora, a bylo zaveleno k ústupu. Brzy se však shromáždili a se zbytkem divize se sešli v Eugeniówě (malá vesnice asi 35 km východně od Pawlówa). Tady se také divize utábořila a František Milička držel noční službu. Divize na tomto místě, podle zápisků, měla držet pozici a neustupovat a krýt ústup dvou sborů, na které zaútočily početnější ruské oddíly. Dalším dnem, tedy 29. 10. sbor odchází a bez jídla, odpočinku a pitné vody pokračovali neznámým směrem v husté mlze. Podle odhadů mužstva a Františka Miličky můžeme díky zápiskům vyčíst předtuchu rozhodujícího boje. Došli až k městu Ćmielówu (město v Svatokřížském vojvodství, přibližně 14 km severovýchodně od Opatówa) a zde obsadili severní svah. Mužstvo mělo konečně možnost si nakoupit potraviny a také láhve vína. Rakouské dělostřelectvo ze svahu odstřelovalo ruskou pěchotu, která tak byla nucena se stáhnout hlouběji do lesa. Ovšem Rusové svoji artilerii rozestavěli na severovýchodě. Autor deníku celou noc nemohl spát a až kolem sedmé hodiny ranní bylo dovoleno z velení po malých částech ustupovat. Z rána 30. října ve svém deníku František Milička hlásil velké ztráty.

Druhým dnem začal František svoje zápisky vzpomínkou na oběd, který dostali z polní kuchyně cizí setniny. Krátký odpočinek na frontě ovšem brzy znepríjemnil poplach. Velitelé zaveleli k odchodu, avšak jejich zmatenost a nejasné rozkazy už v tento moment Františkovi naznačily, že se bude jednat o něco špatného. Po chvíli dorazili k vesnici Lipnik (obec v okrese Opatów, asi 10 km jihovýchodně od Opatówa) kde je přivítaly nepřátelské salvy pušek a kulometů. Zde se dostal Milička do situace, kdy se sám bál o holý život. A to v moment, kdy jsou vojáci nuceni se krýt v leže na zemi tak zamrzlé, že zde ani není možnost si vyhloubit zákop. Sám ve svých vzpomínkách mluvil o zažitém vzrušení takto: *„Bojím se hnouti z místa, neb kulky tak hustě kol mně dopadají a zaryvají se v zem, neb těla že čekám*

*pouze, které zakončí můj bídný život.*²⁶ V tento moment se k palbě přidalo také ostřelování nepřátelskými děly. Zatímco ležel nehnutě na zemi, pokusil se kukátkem proniknout do protivníkových linií. Jediné, co byl ovšem schopný v tom prachu spatřit, byla vesnice obklopená stromy. Tak byl nucen s plným batohem na zádech, šavlí a revolverem, ležet obtěžkán na zemi až do večera. V tu dobu střelba začala utichat. Za Františkem Miličkou přiběhl sluha velitele a vyřídil mu, že má přiběhnout za stodolu, kde čeká velitel. Zde ho ostatní velitelé přivítali teplým mlékem a po krátkých instrukcích na zbytek noci si na chvíli ustlal ve slámě za stodolou. Mezitím mu jeho sluha vykopal zákop. Po půl hodinovém odpočinku se vrátil zpět k mužům a schoval se do připraveného zákopu. Okolnosti mu ovšem nedaly spát, a tak celou noc dohlížel na mužstvo a bedlivě kukátkem pozoroval jakýkoliv pohyb nepřítele.²⁷

Ráno za úsvitu pokračovala palba z nepřátelských děl. Tentokrát ovšem ještě silnější než předchozí odpoledne. František tyto nervy drásající okamžiky snášel těžce. K jeho vlastnímu překvapení mu odpočinek z večera nestačil a nervy mu tak znovu drásaly ohlušující salvy z děl. Je až dechberoucí, s jakou přesností František Milička popisuje svoje duševní i fyzické pocity, které ho svírají v tento moment. Na těchto stránkách se nebál zmínit svoje myšlenky, i přesto, že v jistý moment by dokonce uvažoval nad tím, zda by nebylo lepší jednu kulku schytat namísto těch útrap, které v daný moment prožíval. Najednou si člověk uvědomí, že vyprávění o tom, jak se člověku v jisté života ohrožující momenty přehraje celý život před očima, jsou všudypřítomné a u Františka Miličky bychom se o tom znovu přesvědčili. Svoje myšlenkové pochody totiž v momentě, kdy jsou pod těžkou palbou rozvádí dále takto: „*A v té rozházanosti duševní vrhám zraky se zpět do svého dětství,*

---

²⁶ Milička, František: *Zápisky ze světové války II*, nefoliováno.

²⁷ Tamtéž.

na rodinu, rodiče, mládí, boj o existenci, boj v rodinný život atd.“ Své vzpomínky na domov František přirovnal ke kaleidoskopu a jako jednotlivá barevná sklíčka přirovnává k němu tyto krásné vzpomínky.²⁸

První listopadový den hned František začal modlitbou. Modlil se za rodinu doma a doufal, že oni se tak také modlí za něj a stejně tak za ostatní padlé nebo trpící, kterých v ten moment viděl kolem sebe podstatně mnoho. Předchozí noc se Františkovi také nedostalo mnoho spánku. Usnout nemohl, protože mu to jeho ostražitost nedovolila, a také musel dávat pozor na zbytek mužstva, které už tak tři noci pořádně nespalo a vojáci by snadno mohli upadnout do hlubšího spánku. Tento den Františka děsil dost možná víc než ty předchozí. Kolem čtvrté hodiny zašel měsíc a během pološera, které nastalo, se z nedaleké vesnice, která byla před nimi, jen občas ozvalo štěkání psů. František se obává, občasné vyplašené štěkot psů a následné umlknutí je předzvěst blížících se šiků nepřítelů.²⁹

2.2 V Ruském zajetí

Celý večer a noc byl poměrně klid. Jen v dáli se občas ozvaly výstřely. Patrně šlo o nějaké přestřelky. Až kolem 5. hodiny ranní mohutné zvolání „urááá“ a boj, který se rozpoutal na pravém křídle, nutí Františka Miličku být ještě více na pozoru a sledovat, co se děje. V tom spatřil blížící se nepřátelskou jízdu. Tu následovali také další dva jízdní oddíly. Velitelé zaveleli k palbě a ta čím dál víc zesilovala. Řídnoucí nepřátelské řady se víc a víc přibližovaly. V ten moment se znovu ozvalo bojovné zvolání z řad ruských vojáků a reakcí na to se bohužel množství rakousko-uherských vojáků dalo na útěk. Velitelé se v tento moment snažili mužstvo zvoláním obrátit nazpět, avšak marně. I Milička se snažil přimět svoje vojáky zpět k udržení morálky. V momentě, kdy se snažil svolat vojáky zpět

---

²⁸ Tamtéž.

²⁹ Tamtéž.

do zákopu, byl ovšem sražen pažbou do zad. Když se snažil bránit, bylo už pozdě a jeho pravici s pistolí už svíraly nepřítelovi ruce. Teprve, když přišel k sobě, viděl kolem sebe ruské vojáky. Po tom, co ho odzbrojili, odvedli je rychle, spolu s ostatními zajatými, do ruských zákopů, aby je náhodou netrefily rakouské kulky pálicí směrem k postupujícím rusům. V ten moment si František uvědomil, že je zajat.³⁰

Brzy je odvedli zpět do blízké vesnice. František neměl jiné myšlenky než ty, zda jednal čestně tak jak měl. Zda nepochybil ve své důstojnické povinnosti. Na zajatého Miličku dohlížel zrovna ten muž, který ho puškou udeřil do zad. Už v tento moment ho uklidňoval, že má být v klidu, že mu bude dobře. V táboře se zajatci setkali s generálem, který jim nabídl čaj. Zde se Františkovi obrovsky ulevilo, když viděl, že v zajetí s ním se octli také ostatní velitelé. Záhy po seřazení byli zajatci odvedeni do Opatówa. I zde se jim dostane vřelého zacházení v podobě občerstvení, které mělo představovat i máslo, slaninu a čaj nebo také švýcarský sýr. Před další cestou je také vybavili cigaretami, což ještě více překvapilo Františka, co se týče ruské pohostinnosti a vstřícnosti k rakouským důstojníkům. Ještě tentýž den večer přišli do obce Ostrowiec Świętokrzyski (město ležící na řece Kamienna, asi 18 km severně od Opatówa).³¹

Během celého dne byli zajatci vystaveni myšlenkám o jejich osudu, které ještě více provokuje ustavičná palba z děl, která hřmí celým okolím. Zajatci spolu navzájem moc nepromluvili, a tak jim jejich oporou byli jen oni sami. Náladu ovšem zvyšovala i již zmiňovaný přístup Rusů. V Ostrovci Františka spolu s ostatními zavedli do místní školy. Ta měla být podle Miličky moderně zařízená a plně elektricky osvětlená. Byla tedy vybrána jako vhodné místo pro umístění zajatých rakouských důstojníků. Těch zde, v moment

---

³⁰ Milička, František: *Zápisky ze světové války II*, nefoliováno.

³¹ Tamtéž.

Miličkova příchodu, bylo už poměrně hodně. Při pozdějším sepsání vyšlo najevo, že v ten okamžik tam bylo soustředěno na 60 zajatých důstojníků. S touto registrací bylo spojeno také odebrání všech důležitých dokumentů, včetně map a rozkazů. Poté si František Milička půjčil 1000 korun z erárních peněz, aby tak měl nějakou hotovost na další cestu do zajetí.

Druhý den ráno, tedy 3. listopadu, se totiž vydávají s eskortou, tvořenou z kozáku, do Miličkovi už známého Cmielowa.³²

O osudu Františka Miličky v ruském zajetí se znovu dozvídáme až ve zcela vzdálené lokalitě. Jedná se o město Mariinsk (Kemerovská oblast, jižní část Ruska), kde od poloviny dubna 1915 pokračoval ve svých zápiscích. Zde se František, obklopen svými druhy, vypořádával s dlouhou chvílí aktivitami jako fotografování nebo míčové hry. Důstojníci různých národností v tomto místě často debatovali a bavili se sportem či procházkami v břizových hájích. Další oporou v Miličkových strastech se v těchto dnech stávají hlavně dopisy z domova. V den 6. dubna se Miličkovi dostaly zprávy o situaci v okolí. Šlo o ruskou snahu sesbírat zajatce v okolí a všechny je koncentrovat do Barnaul (město 500 km jižně od Mariinsku). Později, v témže roce v létě, se situace ovšem poměrně zpříšňuje. Oproti dřívějšímu už zajatcům nebylo dovoleno se kdykoliv jít koupat do řeky a do města se mohli odebrat jen za nákupem a ve vytyčených hodinách. Musela je také doprovázet stráž, která měla stále napřahlé bajonety. V této době se musel František Milička více než kdy předtím spolehnout na kratochvíle spojené s četbou časopisů a knih.³³

Co se samotného prostoru zajetí týče, postavili si v táboře Milička spolu s dalšími několika Čechy menší domek. O ten se později starali a místnosti uvnitř si zkrášlovali a

---

³² Tamtéž.

³³ MILIČKA, František: *Zápisky ze světové války III*, nefoliováno.

zdokonalovali, aby se cítili co nejvíc jako doma. V místě soustředění zajatců byla také možnost chodit do zdejšího hostince a této možnosti také, zejména Češi, značně využívali. V místě běžně fungovali pro zajatce doktoři, a tak František v polovině srpna spolu s kolegy využil některá očkování. Na zajatce v Mariinsku mysleli také v zahraničí, a tak 10. srpna 1915 zaslali z Chicaga českým důstojníkům jako dar český kalendář.³⁴

Milička si se svými kolegy nově vyzdobený domek dlouho neužil, protože už na konci srpna se chystali stěhovat do privátních domů do města. Brzy mu přibyli další starosti, když si ho mezi sebou zvolili jako správce, který měl hospodařit s penězi zajatců v domě a starat se tak o to, aby vyžili. Tím opět Milička potvrdil svou spolehlivost a důvěru, kterou v něj mužstvo vkládalo. Za vydělané peníze, v rámci této funkce, si tak mohl dovolit nechat si ušít novou blůzu, kterou zadal českým zajatým krejčím.³⁵

Milička se ovšem musel s Mariinskem na čas rozloučit, protože bylo rozhodnuto, že on, spolu se svou partií budou, převezeni dále na východ. Ze změny lokality se příliš netěšili, protože věděli, že nový byt v Mariinsku jim přesně vyhovuje a zabezpečil by je v blížící se zimě. Ovšem bylo bohužel už rozhodnuto, a tak se skupina musela 18. 9. 1915 odebrat do města Tobolsk (Tumeňská oblast, jižní Sibiř, asi 1600 km východně od Mariinsku). Ve dvě hodiny odpoledne následujícího dne přijeli do Omsku (Omská oblast, jižní Sibiř, asi 1000 km jihovýchodně od Mariinsku). Kvůli špatně vystavené jízdence čekali ve vlaku na nádraží až do pozdních večerních hodin. Poté je z vlaku vyhodili a eskortovali do města. Zde si je na druhý den zapsali a ubytovali v kasárnách. František Milička spolu s ostatními čekali, že to nebude trvat dlouho a odpraví je brzo dál na východ, jak bylo původně zamýšleno, ovšem v tento moment si museli počkat v nepříliš pohodlných kasárnách a těšila je jen vzpomínka

---

³⁴ Tamtéž.

³⁵ Tamtéž.

na jejich krásně vybavené obydlí s kuchyní v Mariinsku. Ve svém zajetí, zde v Omsku, se Františkovi vrátily špatné myšlenky a v porovnání s pohodou, kterou zažívali v Mariinsku se momentální situace nedala srovnat. Uklidňovala ho buď korespondence, kterou domů odesílal častěji, než ji sám zřídka obdržel, nebo uvědomění, že je na tom možná lépe než všichni ti invalidové, vojenští kolegové z domoviny, které Rusové domů odesílali, často výměnou za své zajatce, jako dále ve válce neškodné. I přesto jim ovšem se svými spolubydlícími záviděl, že to pro ně už nejspíš vše skončilo. Na zacházení si přesto nemohl vůbec stěžovat. Řádnému jednání se zajatci zde často dohlíželi někteří vyslanci ze zahraničí. Například 11. října 1915 navštívila kasárny německá komise červeného kříže doprovázena také německou hraběnkou a dánskými konzuly. Běžné byli také návštěvy amerických sester, které se zde s organizací Červeného kříže měly zdržovat a pečovat o zajatce.³⁶

V této době by bylo možné ještě stále pozorovat u Františka jeho víru v Boha a s ní také snahu o Boží milost. Často se modlil a navštěvoval místní, pokud to šlo, katolické kostely. Nepohrdnul ovšem ani návštěvou mší evangelických nebo pravoslavných, zdokonaloval se tak sám i v jazyku, o což se snažil ve volném čase jen pomocí literatury a slovníků.³⁷

Už 29. 11. se František s ostatními dozvěděli, že mají být transportováni do Tomsku (Tomská oblast, 900 km východně od současného stanoviště Omsku). Dva dny po tomto zjištění ve velkých mrazech vyjeli z Omsku, aby už druhý den večer 2. 12. 1915 přijeli do cílové stanice. V Tomsku už na ně čekali na nádraží, aby je doprovodili do budovy místního učiliště, kde je čekají jen nevytopené místnosti a železné postele s matracemi. Největší světnici, ve které se ubytoval Milička obývalo dalších 12 zajatců. Převážně Češi a Rumuni.

---

³⁶ Tamtéž.

³⁷ Tamtéž.

Celkově v tomto učilišti byli čtyři takové místnosti. Milička dostal na starost kromě správy majetku ostatních zajatců také kuchyni, a tak často celý den tráví u plotny, aby se mohlo všech 25 zajatců najíst. Muži se zde ihned snaží co nejlépe zabydlet, a tak si 6. prosince nakoupili dřevěné desky a tyče a z nich si vyrobili nábytek jako židle, noční stůl či stolec pro samovar na vaření čaje. O pár dní později se František dostal na místní mši, kde se scházeli a debatovali zajatí důstojníci. Při této příležitosti se také dozvěděl, že jejich domu má být přidělen kuchař. Františkovi Miličkovi se jistě v tento moment ulevilo, avšak vrátili se mu obavy, že bez práce mu bude opět hůř ubíhat čas v zajetí. Své první Vánoce v zajetí si dokázali zajatci zpříjemnit, jak jen to šlo. Už několik dnů před svátky se bavili u samovaru zpíváním písniček a vyráběním ozdob na slavnostní večer. Ke Štědrému Večeru si přichystali více jídla než obvykle, nazdobili stromeček a pod něj si dali vánočky. Menu k této speciální události bylo složeno z více chodů a měli ho tak bohaté, že si dokonce František pomyslel, zdali mají doma na Moravě vůbec lepší. Večeři předcházela proslov některých zúčastněných, který se především soustředil na myšlenku odloučení od rodiny. Ovšem chmury brzo poté zahnala večere a po ní přišly na řadu koledy. Nejvíce zpívali Poláci a k Miličkově údivu si on ani ostatní Češi nedokázali ani na jednu vzpomenout. Z toho můžeme usuzovat jak moc člověka z, do té doby až běžné stereotypní reality, dokáže taková situace vytrhnout a jak jednoduše se člověk může během pár měsíců vzdálit své domovině, a to nejen fyzicky.³⁸

V novém roce se měl Milička, spolu s ostatními, přesunout opět na jiné místo. Lokalita byla opět dále, tedy do Novosibirsku (Novosibirská oblast, asi 300 km jihozápadně od Omsku). Dne 7. ledna roku 1916 se ve večerních hodinách 21 zajatců spolu s Miličkou chystalo přepravit do Novosibirsku. Teprve 10. ledna skupina vysedla na nádraží v nově

---

³⁸ MILIČKA, František: *Zápisky ze světové války IV*, nefoliováno.

určeném místě soustředění. Ještě ve vlaku se Milička zbavil svých funkcí „menáže majstra“³⁹. Z nádraží už je v mrazu, blížícímu se téměř 40° pod nulou, odvedli do jednopatrové budovy, kde jim byla část domu vyčleněna. Místnosti, které jim byly přiděleny byly celkem čtyři a jedna navíc pro sluhy. Všechny z nich byly v poměrně novém stavu a dokázali každá pojmout asi 6 lidí. Bohužel součástí obydlí nebyl nábytek, a tak si později museli obstarat různé bedny jako náhradu za stoly a židle. Ihned začali s vytápěním a obstaráváním teplého jídla. Zde byli ovšem důkladně hlídáni. Procházet se mohli jen dvě hodiny denně kolem domu, přičemž je doprovázela stráž se psem. Druhý strážný vždy hlídal u dveří domu. V tomto místě byli drženi schválně dál od centra města, kde byl soustředěn zbytek zajatých Čechů. Poměry dole v centru města byly o něco volnější, a tak je často mohli ostatní Češi chodit navštěvovat. Dokonce jim byla nabídnuta i různá představení. Šlo například o maďarské muzikanty či třeba o čínského kejklíře. V této době si ale Milička stěžoval především na bolest zubů.⁴⁰

Změna přišla 27. března 1916 kdy byl dán rozkaz k vystěhování se z domu. Sbalili tedy všechny zavazadla a najmuli si 10 vozů, aby se mohli přestěhovat. Ve městě je poté rozdělili na čtyři skupiny a převezli do bytů. František byl přidělen k partii Rumunů, ti je ovšem nepřilíš vlídně přijali, a tak si u nich jen nechali zavazadla a rozhodli se strávit prozatím noc u kamaráda na Jenisejské ulici. Zde strávili tři dny a poté byli přesunuti do dalšího domu, kde bylo umístěno 85 důstojníků národností. Na tuto lokalitu vzpomínal František Milička veskrze pozitivně. Důstojníci si zde zřídili kavárnu, kde se četla literatura, hrály karty a zpívalo. Také se tady často konaly přednášky a kurzy například na téma účetnictví nebo výuka cizích jazyků. V tomto domě si zřídili také tělocvičnu pro účely

---

³⁹ Osoba zodpovědná za společnou stravu na frontě či ve vězení.

⁴⁰ Tamtéž.

pěstování zdravého pohybu. Co se stravování týče, byli v domě dvě kuchyně – polská a česká.⁴¹

Další osudy Františka Miličku dovedly až do místa zajetí v Barnaule, kde se později přihlásil do československých legií.⁴²

---

⁴¹ Tamtéž.

⁴² Tamtéž.

2.3 Legie

Poté, co Ukrajina vyhlásila úplnou samostatnost na Rusku, se nově musela řešit situace legií, které byly právě zde situovány. O to vážnější komplikace nastaly po míru, který byl uzavřen 9. února 1918 mezi Ukrajinou a Německem. Nová hrozba, která se po této události vyskytla, spočívala v pohružce pohybu německé armády na separátním ukrajinském území. V reakci na to musely československé legie hbitě začít stahovat jednotky na východ. Ovšem ani na východě nebyly pro legie vhodné podmínky. Na začátku následujícího měsíce byly jednání mezi Ústředními mocnosti a bolševickým Ruskem v plném proudu. Tato jednání vyústila v Brestlitevský mír uzavřený 3. března téhož roku, kterým se Rusko, mimo jiné, zavazovalo netolerovat na svém území žádné cizí vojenské útvary, které cílí na Ústřední mocnosti. Kromě nepřátel z východu tak legiím nyní hrozilo i odzbrojení ze strany Ruska a spolu s ním vydání do Rakouska.⁴³ Z těchto důvodů se už v druhé polovině února 1. československá divize dala do pohybu a zaměřila od Polonnoje a Žitomiru na východ.⁴⁴

Jednotky 1. československé střelecké divize zahájily přesun 18. února. Na konci měsíce byla pro představu vzdálenost mezi legionáři a německou armádou při pěším ústupu jen 45 km. Do Kyjeva divize dorazila 1. března a další den se přes Dněpr dostali do stanic Priluky a Ičina, odkud měly vyjet vlaky. 2. československá střelecká divize se nacházela východním směrem od Dněpru a měla zde za úkol držet stráž nad evakuací celého sboru na východ. Důležitým železničním uzlem byl Bachmač, a právě zde československé střelecké pluky 4., 6. a 7. různými manévry zastavily postup německé armády. Za nízkých ztrát se tak

---

⁴³ RYCHLÍK, Jan — PENČEV, Vladimír Georgiev: *Od minulosti k dnešku: dějiny českých zemí*. Praha 2013, s. 398.

⁴⁴ Československá obec legionářská: *Speciál transporty z Ruska*. Legionářský směr, Speciál, 2020, s. 11.

československému armádnímu sboru podařilo odpoutat od německé armády a prostoupit tak dále do Ruska.⁴⁵

Již brzy se na této cestě objevily problémy. A sice v podobě nespokojenosti legionářů s podmínkami dohody se sovětským vrchním velením, které měly zbavit legionáře velké části výzbroje, coby daru nově vznikající Rudé armádě za příslib nerušené cesty legionářů do Francie. Najednou každá ze železničních souprav (ešelonů), čítající většinou bezmála osm stovek československých legionářů, zůstala vybavena pouze jedním kulometem s omezeným počtem munice.⁴⁶

Lokalita tohoto odzbrojování čs. legií byla ruské město Penza. Odtud měl potom dále transport pokračovat po Transsibiřské magistrále dál do Vladivostoku. Ovšem v dalších dnech docházelo k častým zastavováním ešelonů z iniciativy sovětských orgánů, a to zapříčinilo četná rozdělení československého sboru. Zde měli čeští komunističtí straníci pokyny zahájit rozsáhlou kampaň, která si dávala za cíl přetáhnout co nejvíc Čechoslováku do Rudé armády.⁴⁷

Hladký průběh transportu nejvíce komplikovaly vlaky, které měly převézt německé a rakousko-uherské zajatce podle Brestlitevské smlouvy zpět na západ, a kterým místní

---

⁴⁵ MOJŽIŠ, Milan: *Československé legie 1914-1920: katalog k výstavám Československé obce legionářské*. Praha 2017, s. 76.

⁴⁶ BOROVIČKA, Michael – KAŠE, Jiří – KUČERA, Jan – BĚLINA, Pavel: *Velké dějiny země Koruny české*. Svazek 12 b, Praha 2013, s. 717-718.

⁴⁷ MOJŽIŠ, Milan: *Československé legie 1914-1920: katalog k výstavám Československé obce legionářské*. Praha 2017, s. 82.

sověty podpořené Rudou gardou složenou také z německých a maďarských internacionalistů dávali na železnici přednost před československými legionáři.⁴⁸

Situaci 7. střeleckého Tatranského pluku popisuje Václav Ivičič. Dočteme se zde, že kolem 30. dubna se vlaky pluku nacházely roztroušeny po více stanicích transsibiřské magistrály v okolí měst Čulym a Novo-Nikolajevsk (dnešní Novosibirsk).⁴⁹

Už 2. května tak byl František Milička v Novosibirsku do tohoto 7. střeleckého Tatranského pluku zařazen jako novobranec v hodnosti střelec-dobrovolc.⁵⁰ Ovšem zájem o přidělení do československých legií projevil už dříve v zajetí ve městě Barnaul 21. července 1917.⁵¹

Podle jiných informací z ledna 1921 v materiálech Ministerstva národní obrany se do legií přihlásil až 29. července 1917, což je o pár dní později, než hovoří předchozí pramen. Mělo se tak stát taktéž v Barnaul. Toto potvrzení ze sekce Likvidačního úřadu zahraničních vojsk se odvolává na dřívější dopisy Františka Miličky z 18. září 1917.⁵² Taktéž všechny ostatní materiály ze spisů k legionáři mluví o zařazení jmenovaného do 7. pluku ke dni 1. května.

Dne 25. května 1918 se v Novosibirsku konalo důstojnické shromáždění na kterém kpt. Gajda podal zprávu o vojenském sjezdu proběhlém v Čeljabinsku, kterého byl součástí od 18. května. Po debatě bylo jasně rozhodnuto. Sovětské vládě se dále nedá věřit a je jisté,

---

⁴⁸PICHLÍK, Karel — ZABLOUDILOVÁ, Jitka — KLÍPA, Bohumír: *Českoslovenští legionáři (1914-1920)*. Praha 1996, s. 171.

⁴⁹ IVIČIČ, Václav: *Tatraci: Dějiny 7. střeleckého tatranského pluku od jeho založení do návratu do vlasti*. Praha 1924, s. 45.

⁵⁰ VÚA–VHA Praha, fond Kancelář československých legií – *Osobní spis, Služební výkaz, František Milička*.

⁵¹ VÚA–VHA Praha, fond Kancelář československých legií – *Osobní spis, František Milička*.

⁵² Tamtéž.

že cesta na Archangelsk musí být zamítnuta. Je tedy rozhodnuto o definitivní destinaci divizí. Mělo jít o Vladivostok a doprava měla být zajištěna čistě vojensky. Po tomto důstojnickém shromáždění kpt. Gajda poslal zprávu kpt. Kadlecovi s rozkazem obsadit Marinsk. Dále o jasných rozkazem s vojenským vystoupením hovoří Gajda takto: „*Jak Vám asi všem známo, ustanovil sjezd a velitelé částí, že se bude dále postupovati po vojensky do Vladivostoku. Kroky jsou již učiněny. Dnes v noci bude obsazen Novo-Nikolajevsk [Novosibirsk], Čulym, Barabinsk, na druhé straně až po stanici Marinsk...*“.⁵³ Dále hovoří v rozkaze kapitán Gajda o nutnosti se sjednotit a pokud situace nedovolí dříve, zastavit se nejpozději před Irkutskem, pokud si ešelony nebudou jisté, že ho můžou v klidu obsadit. V případě, že si ve svých počtech netroufnou, se mají ešelony zde před Irkutskem zastavit a počkat na sjednocení. Při cestě po železnici se mají chovat čestně a spravedlivě a nijak osobní vlaky neokrádat ani neomezovat, ovšem je nutné je prohledávat. Je zde také uveden přísný zákaz kdekoliv se podrobit odzbrojování. Kapitán Gajda také zmiňuje, že 1. československá divize se už také dala do pohybu.⁵⁴ Těmito rozhodnutími vojenského sjezdu tak bylo jednáno v rozporu s dohodou mezi Moskvou a delegací Odbočky československé národní rady v Rusku.

Prvních vojenských zkušeností v řadách legie tak získává výše zmiňovaný František Milička už 25. května 1918. Hovoří o tom také služební výkaz Františka Miličky, kapitola Účast v bojích, taženích a zvláštní posláni.⁵⁵

---

⁵³ IVIČIČ, Václav: *Tatraci: Dějiny 7. střeleckého tatranského pluku od jeho založení do návratu do vlasti*. Praha 1924, s. 56.

⁵⁴ Tamtéž, s. 54-56.

⁵⁵ VÚA–VHA Praha, fond Kancelář československých legií – *Osobní spis, Služební výkaz, František Milička*.

Srážka s rudými gardisty byla nakonec úspěšná, a tak v noci následujícího dne obsadil kapitán Gajda Novosibirsk.⁵⁶

V následujících dnech se izolované skupiny Čechoslováků ubránili bolševickým snahám rozformovat pluky a odzbrojit je. Násilnému odzbrojení legionářů se tak mělo stát na rozkazy Trockého. Českoslovenští legionáři ovšem dobyli železniční stanice, ve kterých stály jejich transporty. Zpět se ozbrojili v místních zbrojnicích a pokračovali vojensky dál, aby se spojili s ostatními skupinami. První červnový den se tak už spojuje skupina Mariinská a Novonikolajevská a formuje tak skupinu Sibiřskou. V dalších dnech se spojuje i se skupinou Čeljabinskou a po cestě na východ i se skupinou Vladivostockou. Následující vojenské střety vyústily v úspěch v podobě získání kontroly nad tisíci kilometrů Transsibiřské magistrály. Kladným výsledkem této cesty bylo také, kromě ovládnutí tratě, zablokování statisíců zajatců Ústředních mocností v ruských zajateckých táborech, čímž dosti zkomplikovali mocnostem následný průběh války a pomohli obrátit vývoj situace ve prospěch států Dohody. Konsekvence těchto zdarů byly jednoznačně ve prospěch budoucího Československého státu. V reakci na postup legií například 29. června uznala Francouzská vláda nárok československého národu, v čele Československé národní rady, na suverénní stát. Brzy se k tomuto akceptování přidaly také další národy v čele s Velkou Británií, Spojenými státy či dalších zemí.⁵⁷

V následujících měsících se rodák z Bojkovic se svým 7. plukem zúčastnil také dalších bitev v tažení na „Tajgu“, jak je zmíněno ve služebním výkaze. Má jít zejména

---

⁵⁶ PICHLÍK, Karel — ZABLOUDILOVÁ, Jitka — KLÍPA, Bohumír: *Českoslovenští legionáři (1914-1920)*. Praha 1996, s. 176.

⁵⁷ MOJŽÍŠ, Milan: *Československé legie 1914-1920: katalog k výstavám Československé obce legionářské*. Praha 2017, s. 86.

o operace u Kargatu a Kabakly nebo tažení směrem na Bijsk a Barnaul, kde byl dříve uvězněn.

Pro přehled, k bojům u Kargatu a Kabakly došlo kolem začátku června 1918. Tažení na Bijsk a Barnaul, odehrávající se taktéž v okolí Novosibirsku, došlo o pár dní později.⁵⁸ Součástí informací k bojovým zkušenostem v 7. československém Tatranském střeleckém pluku jsou také boje u Nižně Udinska a na řece Bělé u Irkutska.⁵⁹

Později bojoval František Milička v rámci 12. střeleckého pluku, ke kterému byl přeřazen v den 14. července 1918. Ihned byl ustanoven podpraporčíkem a zásobovacím důstojníkem. Mimo to také vykonával činnosti hospodáře pluku.⁶⁰ Zapsán byl následující den do 3. roty zmiňovaného pluku. Později v září téhož roku byla jeho hodnost zásobovacího důstojníka potvrzena také rozkazem sboru. Co se pluku týká, došlo k jistým změnám v názvu. 20. listopadu 1918 byl pluk přejmenován na 2. československý pochodový prapor, aby už 9. února následujícího roku mohl být název změněn zpět na 12. československý střelecký pluk.⁶¹ K těmto změnám docházelo z důvodu nedostatečného počtu dobře vycvičeného a mravně vzdělaného mužstva. Tato rozhodnutí ovšem netrvala dlouho, a tak byl už 9. února následujícího roku název změněn.⁶² V době, kdy pluk nesl název 2. pochodového praporu získal 16. prosince 1918 František Milička funkci pomocníka hospodáře praporu.⁶³

---

⁵⁸ IVIČIČ, Václav: *Tatraci: Dějiny 7. střeleckého tatranského pluku od jeho založení do návratu do vlasti*. Praha 1924, s. 73-78.

⁵⁹ VÚA–VHA Praha, fond Kancelář československých legií – *Osobní spis, Služební výkaz, František Milička*.

⁶⁰ PRÁŠEK, Vojtěch: *Historie 12. čs. střel. Pluku „M. R. Štefánika“*. Praha 1938, s. 47.

⁶¹ VÚA–VHA Praha, fond Kancelář československých legií – *Osobní spis, Služební výkaz, František Milička*.

⁶² PRÁŠEK, Vojtěch: *Historie 12. čs. střel. Pluku „M. R. Štefánika“*. Praha 1938, s. 58-63.

⁶³ Tamtéž, s. 70.

František Milička byl 29. ledna 1919 převeden na seznam roty vozatajské v rámci stejného pluku. V rámci tohoto pluku 19. října téhož roku získal hodnost podporučíka. S touto hodností už František Milička zažil třetí změnu názvu pluku, ke kterému byl přiřazen. V prosinci roku 1919 získal 12. střelecký pluk označení „M. R. Štefánika“.⁶⁴ V tomto pluku se František Milička účastnil „ochrany magistrály na úcastku Krasnojarsk-Filimanovo“ a také ariergardu⁶⁵ československého vojska od stanice Kljukvenaja do stanice Zima.⁶⁶

Co se situace legií na východě týče, Milan Rastislav Štefánik se v zimě roku 1918 zúčastnil několika styků se spojeneckými vojenskými funkcionáři a zde se jednoznačně rozhodlo o předání protibolševické fronty ruské bílé armádě a legie se měla zaměřit na kontrolu magistrály.⁶⁷

Dosavadní výrazný výkon československých vojáků napomohl pokroku v otázce mezinárodního uznání práva vytvoření samostatného československého státu. Nárok československého národa na samostatnost uznala Francie 29. června 1918 a spolu s ním také Československou národní radu coby budoucí vládu Československa.⁶⁸

O transportech československých vojáků se více začalo uvažovat už v roce 1916. Ovšem i další jednání T. G. Masaryka s francouzským ministerstvem bylo zhceno vystoupením Československé střelecké brigády 2. července 1917 u Zborova. Po tomto boji Rusové v čele s generálem armády Brusilovem vydali rozkaz o sestavení druhé

---

⁶⁴ VÚA–VHA Praha, fond Kancelář československých legií – *Osobní spis, Služební výkaz, František Milička.*

⁶⁵ Neboli zadní voj.

⁶⁶ VÚA–VHA Praha, fond Kancelář československých legií – *Osobní spis, Služební výkaz, František Milička.*

⁶⁷ PICHLÍK, Karel — ZABLOUDILOVÁ, Jitka — KLÍPA, Bohumír: *Českoslovenští legionáři (1914-1920).* Praha 1996, s. 240.

⁶⁸ Československá obec legionářská: *Speciál transporty z Ruska.* Legionářský směr, Speciál, 2020, s. 5.

československé divize. Po tomto začal neomezený nábor zajatců z prostředí budoucího Československa. Po odstartování Bolševické revoluce se zcela změnilo postavení československého vojska na Ruském území a byli tak také zkomplikovány další transporty. Důležitou změnou bylo povolení vybudovat československou armádu ve Francii a následné deklarování československého vojska v Rusku za součást Československé armády ve Francii. Po událostech na Bachmači se odbočka ČsNR zasadila o vyjednání průjezdu do Vladivostoku, aby tak bylo možné nalodit zde československé vojáky. Už od této doby tak můžeme pozorovat snahy o získání lodí od spojenců pro přepravu sboru do Francie.

I přes rozkaz ministra Štefánika o zákazu konání vojenského shromáždění, se 24. března roku 1919 sešli delegáti mimořádného sjezdu. Zde se mimo jiné rozhodli odmítnou dále chránit týl Kolčakového vojska. V dalších sjezdech se rozhodlo ukončit spolupráci s bělogvardějci a plně se soustředit na cestu zpět do vlasti. Vrchní velitel M. Janin, z obav o možném rozkolu mužstva s veliteli, odeslal dopis pražské vládě. Na něj odpověděl Edvard Beneš jasně: vlast už od legionářů nežádá další oběti na cizím území. Po hrozbě rozkolu v legii z důvodu nejednotných názorů se situace v listopadu 1919 uklidnila, a i přes žádosti kolčakoveců, kozáků a dalších spojenců se legie nezastavily v odchodu na východ. Za sebou tak nechávaly rozpadající se Ruskou Kolčakovu armádu a od Čeljabinsku a Jekatěrinburgu postupující armádu Rudé armády.⁶⁹

2.3.1 Transportem domů

Na podzim roku 1919 se ze západu přibližovala Rudá armáda a českoslovenští legionáři už neměli dále zájem umírat za diktaturu Kolčaka, a tak československá vláda vyhlásila neutralitu našich vojáků, v otázce bojů mezi rudou armádou a Kolčakovými vojsky, a začala

---

⁶⁹ PICHLÍK, Karel — ZABLOUDILOVÁ, Jitka — KLÍPA, Bohumír: *Českoslovenští legionáři (1914-1920)*. Praha 1996, s. 246-247.

naplno s přípravami k evakuaci svých vojáků z východu přes Vladivostok domů, do nově vzniklé vlasti. Po četných bojích s bolševiky, a také s oddíly bílé armády, která se snažila blokovat cestu legionářům, aby je donutili se střetnout s Rudou armádou, se konečně 7. února 1920 českoslovenští vojáci dočkali podepsání příměří a odjezdu vlaků z Irkutsku na východ. V červnu toho roku dorazili do Vladivostoku poslední ešelony s legionáři a tentokrát už nic nemělo bránit vojákům v cestě do vlasti.⁷⁰

Jako poslední dorazil do Vladivostoku 12. československý střelecký pluk M. R. Štefánika. Na konci června byla většina 12. pluku soustředěna v kasárnách na „Valech“. Mužstvo si tak už mohlo s klidem spokojeně užívat zdejšího klidu před finálním transportem. Volný čas zde byl vyplněn návštěvami místních trhů, prohlídkám města, rybařením nebo také častým večírkům a nacvičováním pro VII. Sokolský slet.⁷¹ Den II. výročí 12. československého střeleckého pluku, kterého byl v té době Milička členem, byl v téže době také slaven a to hudbou, zpěvem a recitací. Oslavný den završil slavnostní proslov osvětového sboru pluku. V neděli 18. července se konečně konala sokolská slavnost. Hladkému průběhu události ovšem naneštěstí bránilo nepříznivé počasí. Ihned po předčasné ukončení této slavnosti vyplněné tělocvičným programem, který kvůli dešti nemohl být proveden v plném rozsahu, se velká část 12. pluku navzdory počasí odebrala spěchem na blízký vrch Hnilý Úhel v naději, že už spatří loď, která jejich skupině byla určena. Jednali tak z neoficiálních zpráv evakuačního úřadu, který při plutí lodi na tentýž večer ohlašoval. Bohužel z důvodu velké mlhy související s nepříznivým počasím toho dne nemohla loď vplout do přístavu, a tak se netrpělivi vojáci ten večer nedočkali ničeho než promoknutí.

---

⁷⁰ Československá obec legionářská: *Speciál transporty z Ruska*. Legionářský směr, Speciál, 2020, s. 8-9.

⁷¹ PRÁŠEK, Vojtěch: *Historie 12. čs. střel. Pluku „M. R. Štefánika“*. Praha 1938, s. 154.

Svoji zachránkyni si mohli naplno prohlédnout až následující den. Americká loď Logan dorazila do přístavu 19. července 1920 v poledne.⁷²

Ihned bylo započato s nakládáním zavazadel a materiálu. Kromě 12. pluku se posádkou lodi Logan měl stát také lazaret 2. divize spolu s druhou částí informačně-osvětového odboru zároveň s redakcí Československého deníku⁷³. Nalodění bylo dokončeno už o den dřív, než bylo plánováno, a tak se tedy hned na druhý den, tedy 21. července 1920 mohla vydat americká loď Logan na cestu. Pro transport byly jmenovány nové funkce. Velitelem se tak stal velitel 12. pluku podplukovník Josef Palacký a mimo další funkce byl, coby pobočník hospodáře transportu poručík Ševce, jmenován podporučík František Milička. František se na transportní lodi Logan musel o místo dělit s dalšími 1997 pasažéry. Z tohoto počtu bylo 208 osob civilních a mezi nimi mělo místo také například 14 dětí nebo 33 manželek.⁷⁴

Dosavadní radost z vydání se na cestu domů ovšem brzo zhatilo najetí lodi na mělčinu. Ani po snaze několika malých parníků loď uvolnit se nedostavil kýžený výsledek. Teprve až po vyložení části nákladu se podařilo Logan uvolnit a ten se tak mohl nepoškozen zpět naložit a pokračovat v cestě. Pro tak velké množství pasažérů bylo třeba najít vhodné vyžití. To se točilo především kolem kultury. Na palubě vznikl osvětový kroužek, který si vzal na starost vydávání časopisu *Zadní voj*. Příhodně časopis nesl jméno vztahující se k úloze 12. československého střeleckého pluku. Mimo literární činnost zde vznikl také pěvecký kroužek, byla zřízena knihovna či docházelo k pravidelným výstupům plukovní hudby.

---

⁷²Tamtéž, s. 158.

⁷³ Informačně-osvětový odbor vznikl už v roce 1918. Měl na starost literární a kulturní propagaci v rámci Čs. armády v Rusku. Odbor mimo organizaci kulturních událostí vedl redakci týdeníku na stráž, humoristického obrázkového časopisu *Houpačka* nebo *Československý deník*. *Československý deník* byl poté oficiálním informačním orgánem Odbočky Československé národní rady na Rusi. KREJČÍ, F. V.: *U sibiřské armády*. Praha 1922, s. 75-76.

⁷⁴ PRÁŠEK, Vojtěch: *Historie 12. čs. střel. pluku „M. R. Štefánika“*. Praha 1938, s. 159-161.

Později toho roku, 3. srpna, dorazila loď do Singapuru. Zde byly doplněny zásoby a vojákům bylo umožněno prohlédnout si město. Po pár dnech se opět vydala loď na cestu a 15. srpna zakotvila v Kolombu⁷⁵. Potom Logan spolu s legionáři pokračoval směrem k Suezskému průplavu. Dalšími zastávkami pro doplnění vody byl Suez a Port Said.⁷⁶ V odpoledních hodinách 4. září se loď odpíchla od egyptských břehů a pokračovala na Terst. Tam transport dorazil 9. září 1920. Po vyložení lodi se už večer 10. září dočkala první část transportu odjezdu vlaku do vlasti. Už 14. září se tak František Milička spolu se zbytkem pasažérů z americké lodi 33. transportu ocitl v Horním Dvořišti (Obec v okrese Český Krumlov, Jihočeský kraj). Evakuace československého vojska dále pokračovala a posledním transportem byla oficiálně ukončena 11. listopadu 1920 zakotvením lodi 36. transportu Heffron v Terstu a následným dopravením pasažérů do Prahy.⁷⁷

---

⁷⁵ Hlavní město Srí Lanky.

⁷⁶ Přístavní egyptské město na severu Suezského průplavu.

⁷⁷ Československá obec legionářská: *Speciál transporty z Ruska*. Legionářský směr, Speciál, 2020, s. 88-89.

3 Meziválečná činnost

3.1 Kariéra v armádě

Ani po návratu domů z Ruska se František Milička nevzdal důstojnické hodnosti. V polovině prosince 1920 byl coby poručík přeložen do zálohy v rámci 12. pěšího pluku. Začátkem roku 1922 byl jmenován nadporučíkem v záloze a po přiznání legionářské minulosti mu byl v červnu 1923 udělen Československý válečný kříž. 31. prosince 1925 byl se stejnou hodností přeložen do II. zálohy.⁷⁸ V roce 1931 se dočkal povýšení do hodnosti kapitána v záloze. Na konci prosince 1935 byl František Milička propuštěn z branné moci bez ponechání vojenské hodnosti. Bylo to z důvodu splnění branné povinnosti.⁷⁹

3.2 Práce pro rozkvět Československa

O zápalu v otázkách společenského života a nadšení ve smyslu rozkvětu národně zaměřených spolků svědčí mnoho aktivit. Z dobových fotografií se můžeme přesvědčit o tom, že krom jiných byl František Milička členem také požárního sboru v Bojkovicích.⁸⁰

V tomto místním uskupení měl zastávat funkci II. zástupce velitele od roku 1923 až do odchodu z Bojkovic v roce 1927. Na starost měl také úkony v roli vzdělavatele.⁸¹

---

⁷⁸ II. záloha sloužila v době války především k strážní službě v týlu. Sem byli umístěováni muži po 40. roku věku. *Historie aktivní zálohy*. In: <https://acr.army.cz/scripts/detail.php?id=7242> [cit. 2.3. 2022].

⁷⁹ VÚA–VHA Praha, fond Kmenové listiny, *František Milička*.

⁸⁰ *40 let požárního sboru v Bojkovicích 1882-1922* [fotografie]. Bojkovice, 1922.

⁸¹ NAVRÁTIL, Miroslav: *František Milička*. In: <https://mauthausen.webnode.cz/zpracovane-pribehy-veznu-ktm/milicka-frantisek/> [cit. 14.3. 2022].

Aktivním se František Milička stal taktéž v místním spolku legionářů. Zde je možné si záznamu o jeho osobě všimnout v kronice legionářů. Bohužel z neznámých důvodů tu k němu samotnému není téměř žádných poznámek.⁸²

Téměř ihned po návratu ze Sibiře byl František Milička jako bývalý ruský legionář přijat do Sokola v Bojkovicích. Vzhledem k jeho dřívějším zásluhám byl akceptován okamžitě a bez garanční lhůty. Svoji přihlášku měl podat před zápisem místního sokolu, který je datován ke dni 27. září 1920.⁸³

3.2.1 Socha Svobody

Co se významných událostí spojených s Františkem Miličkou týče, je důležité uvést, že 3. listopadu roku 1920 náčelník sokola v Bojkovicích navrhl stavbu pomníku Svobody ve městě Bojkovice.⁸⁴ Tomu předcházela ovšem schůze iniciovaná z řad Sokolů a obecního Okrašlovacího spolku. Při slavnostním zasedání obecního výboru, který se konal 28. října 1920, starosta obce František Víceník vyzdvihl záměr stavby Sochy Svobody a zdůraznil její význam v ohledu reprezentace obce a jejího uvědomění důležitosti svobody, které se novému státu dostává. V tento den bylo uskutečnění návrhu jednohlasně přijato.⁸⁵

V otázce zbudování tohoto monumentu byl po celou dobu Milička důležitým jednatelem a při slavnostním zasedání obce se také stal hlavním jednatelem Komitě pro postavení sochy jako člen z řad sokola. Okamžitě po slavnostním zasedání obecního výboru se členové schůze k večeru znovu sešli a odsouhlasili funkcionáře pro věc, která

---

⁸² SOKA Uherské Hradiště, fond Československá obec legionářská Bojkovice, inv. č. 4., *Matrika legionářů Bojkovského okresu*, nefoliováno.

⁸³ SOKA Uherské Hradiště, fond Sokol Bojkovice, inv. č. 1., *Zápisy ze schůzí*, nefoliováno.

⁸⁴ Tamtéž.

⁸⁵ SOKA Uherské Hradiště, fond Československá obec legionářská Bojkovice, inv. č. 2., *Zápisy komise pro postavení sochy Svobody z let 1920-1925*, nefoliováno.

se tentýž den nadšeně projednávala. Františkovi se zde dostalo té cti, že byl zvolen hned prvním jednatelem.⁸⁶

Slavnostní odhalení sochy, navržené sochařem Cyrilem Zatloukalem, se mělo původně odehrát na výročí vyhlášení samostatného československého státu, tedy 28. října v roce 1924. Jednání na schůzi členů výboru pro postavení sochy Svobody, které se sešlo 20. října toho roku, ovšem bylo nuceno změnit termín ceremonie. Bylo rozhodnuto, že slavnost se bude pořádat už o dva dny dříve 26. října z důvodu zaneprázdnění předem navržených řečníků v den prvně navržený. Socha Svobody tedy byla za přítomnosti všech spolků, obyvatel, radních a dalšího obecního občanstva odhalena dne 26. října 1924⁸⁷ na křižovatce Sušilovi ulice s Masarykovým nábřežím a ulice Komenského.⁸⁸ František Milička na tento akt často vzpomínal, a tak mu jej vždy připomínal sádrový model sochy ležící na stole v jeho pracovně.⁸⁹

Svou podobou Sochy Svobody se snažil sochař Cyril Zatloukal poukázat na válečné oběti, které položily svoje životy pro samostatnost a svobodu Československa. I proto je motivem sochy legionář držící se své zbraně. Nápísem „Vítězství jest začátkem nových bojů“ tak nechtěl autor sochy konstatovat, že je potřeba svolávat lidi do nové války, nýbrž je to myšleno jako boj za lepší společenský řád, hospodářskou samostatnost a kulturní úroveň, kterou má mladý stát přinést.⁹⁰

---

⁸⁶ Tamtéž.

⁸⁷ SOKA Uherské Hradiště, fond Československá obec legionářská Bojkovice, inv. č. 2., *Zápisy komise pro postavení sochy Svobody z let 1920-1925*, nefoliováno.

⁸⁸ DOLINA, Karel: *Kronika Bojkovice*. Bojkovice 2004, s. 11.

⁸⁹ Rozhovor s Liborem Miličkou (16. 3. 2015).

⁹⁰ JURAČKA, Josef – JURAČKA, Oldřich: *Stopy dávné i nedávné minulosti Bojkovska*. Bojkovice 2021, s. 98-99.

3.2.2 Činnost v Tělovýchovné jednotě Sokol Bojkovice a Sokol Krhov

Činnost Františka Miličky v místním Sokolu byla po celou dobu velmi aktivní. Téměř všech zasedání se pravidelně zúčastňoval a přispíval svými připomínkami a návrhy. Ze zápisů schůzí je také důležité zdůraznit, že spolu se svým mužem se řádným členem stala Anna Miličková.

Ohledně aktivit bratra Miličky je možné se z kroniky sokola v Bojkovicích dočíst mnohé. V zápisu schůze z 9. prosince 1920 navrhl František Milička, aby sbírku po Bojkovicích provedli starší členové jednoty. Tento návrh byl schválen. Úmysl tohoto záměru ze zápisu není zřejmý.⁹¹ V tom samém roce měl na starost také přípravy na Silvestrovskou zábavu. Vyplývá tak ze zprávy o samotných přípravách, kterou na jednom ze zasedání podal.

V novém roce 1921 byl bratr František Milička vybrán starostou jednoty. Stalo se tak na schůzi z 2. února 1921, kde byl v šestém bodě schůze nazvaném „Volby“ aklamací (hlasité vyvolání souhlasu) zvolen. Na konci zápisu už se tedy František podepsal jako starosta. Taktéž po roce v zápise z valné hromady konané v datu 12. února 1922 byl jednomyslně aklamací opět zvolen starostou.⁹²

Na schůzi konané 7. dubna 1922 bratr starosta, tedy Milička, navrhl, aby se nechaly zřídit na řece Olšavě, která protéká taktéž Bojkovicemi, koupelny. Návrh byl schválen a Milička byl spolu s bratrem náčelníkem pověřen dalším informováním o stavu v této věci.

---

⁹¹ SOkA Uherské Hradiště, fond Sokol Bojkovice, inv. č. 1., *Zápisy ze schůzí*, nefoliováno.

⁹² Tamtéž.

Začátkem roku 1923, 5. ledna byl spáchán atentát na ministra financí Aloise Rašína.⁹³

Na tuto událost reaguje také František Milička v zápise s číslem 20 na schůzi tělovýchovné jednoty Sokol v Bojkovicích. Ta se konala 12. ledna a bratr starosta „odsuzuje vražedný pokus na ministra Rašína. Vybízí členy výboru, aby nerozšiřovali poplašných zpráv válečných a takovému šíření zabránili.“⁹⁴

Ve volbách činovníků do funkcí v místní jednotě Sokola byl znovu zvolen starostou František Milička. Tentokrát už je zde poznamenáno, že sice ne aklamací jednohlasně, ale velkou většinou hlasů. Tento zápis je ze schůze dne 18. února 1923.⁹⁵

O pár dní později následujícího roku, tedy 24. února 1924 se konala 19. řádná valná schůze. Zde se opakovaly volby, tentokrát už pomocí lístků. I přesto se starostou stal Milička s celkem 57 hlasy z celkově vhozených 67 lístků.⁹⁶

V roce 1925 se konala 15. února valná schůze. Zde byl navržen na starostu František Milička a tento návrh byl také schválen a naše ústřední postava se tak už po páté stala starostou místní jednoty. Na mimořádné výborové schůzi konané 4. srpna 1925 se z neznámých důvodů Milička vzdal funkce starosty a řízení zbytku schůze se tak ujmul jeho zástupce, bratr místostarosta Rokyta. K tomuto rozhodnutí Miličky zjevně došlo po předchozí debatě, kterou rozvířil on sám v roli starosty. Mělo se jednat o vyjádření nespokojenosti ostatních sester s volbou sestry Pánkové do představitelstva na minulé schůzi. Tuto situaci zde konstatoval a tlumočil. Poté už dochází k výše zmíněnému obratu v otázce jeho funkce.⁹⁷

---

⁹³ OLIVOVÁ, Věra: *Dějiny první republiky*. Praha 2012, s. 132.

⁹⁴ SOKA Uherské Hradiště, fond Sokol Bojkovice, inv. č. 1., *Zápisy ze schůzí*, nefoliováno.

⁹⁵ Tamtéž.

⁹⁶ Tamtéž.

⁹⁷ SOKA Uherské Hradiště, fond Sokol Bojkovice, inv. č. 2, *Zápisy ze schůzí*, nefoliováno.

Znovu byl František Milička zvolen aklamací starostou až 24. ledna 1926. Poté se naposledy starostou stal až 20. února 1927. Další zápis, kde se o něm můžeme něco dozvědět je až ten z 1. srpna 1927, kde „Br. starosta oznamuje výboru svůj odchod do nového působiště Krhova, předává zároveň funkci starostenskou bru. místostarostovi a přeje další činnosti mnoho zdaru. Br. místostarosta funkci přijímá děkuje bru. starostovi za jeho skutečně velmi úspěšnou a obětavou činnost, přeje jemu v novém působišti mnoho zdaru.“⁹⁸

Na schůzi výboru jednoty Sokola v Krhově se František spolu se svou ženou zapsali do historie místních sokolů 24. listopadu 1927. Účastníkem schůzí už byl ovšem František podle všeho pár měsíců. V říjnu 1927 totiž získal funkci vzdělavatele a ihned navrhuje zřízení čítárny v kanceláři jednoty.⁹⁹ Tyto jeho osvědčené návrhy a snahy implementovat vzdělávání do všech koutů organizací nového státu svědčí zajisté o jeho příslušnosti k učitelské sortě, ale taktéž i o vzdělávacích činnostech, kterých se často zúčastňoval na východní frontě ať už v zajetí nebo později, když to podmínky dovolily, v československých legiích.

Téměř po všechny roky v organizaci Sokola v Krhově figuroval Milička coby vzdělavatel a jednatel. S těmito funkcemi se také pojily povinnosti matrikáře a novináře místní jednoty. Teprve až na členské schůzi konané 25. 8. 1935 se František Milička s těmito funkcemi a zdejšími sokoly rozloučil, aby tak odešel do Olomouce na pozici řídícího učitele ve škole Nové Hodolany. Na rozloučenou mu byla darována kniha *Hovory T. G. Masaryka* a o den později se konala malá slavnost s jazzovou kapelou.¹⁰⁰

---

⁹⁸ Tamtéž.

⁹⁹ SOKA Uherské Hradiště, fond Sokol – tělocvičná jednota Krhov, inv. č. 1, *Zápisy ze schůzí*, nefoliováno.

¹⁰⁰ Tamtéž.

Kromě členství v Krhovském Sokolu byl vzdělavatelem Župy Komenského ve Zlíně, předsedou Místní jednoty legionářské a Svazu národního osvobození¹⁰¹ či místopředsedou Volné myšlenky¹⁰² v okresním osvětovém sboru.¹⁰³

Na svou činnost v organizaci Sokola navázal i v Olomouci. Do Sokola v této době chodila celá jeho rodina včetně nejmladších dětí.¹⁰⁴ Konkrétně v jednotě Sokola Nové Sady. Zde se mohl v roce 1930 podílet na slavnostním otevření nové sokolovny této jednoty a po dvou letech jednota slavila také dokončení výstavby hřiště a přírodního kluziště. Sokol Nové Sady slavil také sportovní úspěchy. Koneckonců byl to Františkův syn Tomáš, který v roce 1938 na X. všesokolském sletu v Praze na Strahově dosáhl 3. místa ve čtyřboji.¹⁰⁵

3.3 Opět učitelem

Ještě v době repatriační dovolené byl František Milička 15. října 1920 přidělen na pětitřídní občanskou školu v Bojkovicích. V témže školním roce 1920/1921 učil Milička IV. třídu. O pár měsíců později, 1. listopadu, byla otevřena místní lidová škola, která měla za úkol poskytovat další vzdělání žákům v oboru zemědělství. Zde měl František Milička spolu s dalšími kolegy vzdělávat dorost z Bojkovic a blízkého okolí. V tomto školním roce byl učitel František Milička jmenován sčítacím komisařem pro obce Pozlovice, Podhradí

---

¹⁰¹ Národní osvobození – deník sloučený z Času, Československých novin a Legionářského směru. Vydávala ho Československá obec legionářská. Národní osvobození, 1, 1924, č. 60.

¹⁰² Antiklerikální a ateistické hnutí počátku 20. století. Od roku 1905 vydávalo hnutí také stejnojmenný časopis. Volná myšlenka, 1, 1905, č. 1.

¹⁰³ NAVRÁTIL, Miroslav: *Socha svobody v Bojkovicích*. Bojkovice 2014, s. 42-43.

¹⁰⁴ Rozhovor s Liborem Miličkou (16. 3. 2015).

¹⁰⁵ KLEGA, Vilém: *Almanach k 80. výročí Sokolské župy Olomoucké – Smrčkovy*, Olomouc 2001, s. 171-172.

a Kladnou-Žilín pro sčítání lidu, konající se 17. a 18. února 1921. Jednalo se o obce nedaleko Luhačovic.¹⁰⁶

Pro následující školní rok v Bojkovicích nastávají pro Miličku změny. Už 30. srpna 1921 byl vyvázán výnosem okresní školní rady ze služby na škole obecné, aby mohl nastoupit coby učitel na škole smíšené měšťanské.¹⁰⁷

Učil zde až do roku 1927, kdy byl ustanoven definitivním řídicím učitelem na dvoutřídní smíšené škole v Krhově od 1. září. Potom na této škole působil až do roku 1935.¹⁰⁸ Spolu s novým zaměstnáním tak změnil také bydliště a po osm let bydlel s rodinou v budově školy v Krhově.¹⁰⁹

V kariéře učitele se Františku Miličkovi dařilo i nadále. Pro lepší zabezpečení své rodiny a kvůli lepšímu vzdělání svých dětí, přijal na podzim roku 1935 změnu působiště a přestěhoval se do Olomouce. Byl totiž na základě konkurzu vybrán a později zemským školním radou jmenován novým ředitelem školy.¹¹⁰

Celá rodina Miličkova včetně ženy Anny, dcer Anny a Aleny, bratrů Tomáše a Libora a také neteře Aloisie se tak přestěhovala na podzim roku 1935 do domu číslo 65 na ulici Jakoubka ze Stříbra v Olomoucké části Nové Sady.¹¹¹ V dalším roce, v červenci, se rodina přestěhovala do ulice Jungmanova do popisného čísla 15. Tentokrát tedy blíže

---

¹⁰⁶ SOKA Uherské Hradiště, fond Národní škola Bojkovice, nein., *Kronika Národní školy Bojkovice z let 1878-1934*, nefoliováno.

¹⁰⁷ Tamtéž.

¹⁰⁸ SOKA Olomouc, fond Národní škola Nové Hodolany, nein., *Kronika I.*, nefoliováno.

¹⁰⁹ SOKA Olomouc, fond Jednotný národní výbor Olomouc – Okresní velitelství národní bezpečnosti (1900) 1945–1951, *Ohlašovací list 1935 František Milička*.

¹¹⁰ SOKA Olomouc, fond Národní škola Nové Hodolany, nein., *Kronika I.*, nefoliováno.

¹¹¹ SOKA Olomouc, fond Jednotný národní výbor Olomouc – Okresní velitelství národní bezpečnosti (1900) 1945–1951, *Ohlašovací list 1935 František Milička*.

do zaměstnání, neboť se ulice Jungmanova nacházela stejně jako škola v Olomouci – Nových Hodolanech.¹¹² Tentokrát už ovšem bez nejstarší dcery Anny.

V novém zaměstnání se coby ředitel náležitě činil. Mimo řádné povinnosti spojené s pozicí ředitele školy se zúčastnil různých hospitací a exkurzí. Důležité je zmínit, že za doby jeho působení se i jeho přičiněním rozhodlo zřídit při této škole tzv. školu pokusnou¹¹³. Ve spojitosti s těmito novinkami a změnami bylo důležité vytyčit jasné přechody jiným směrem v porovnání s dosud zavedenými normami, osnovy, rozvrh hodin a také zásady, kterými by se pokusná škola měla řídit. Mezi učitele, kteří byli ochotni experimentálně vyučovat se řadil i sám pan ředitel Milička.¹¹⁴

V dalším školním roce byla Františkovi Miličkovi přidělena třída IV. B. Škola pořádala také přednášky pro rodiče. Jednu z nich vedl i František Milička. Konala se 7. září roku 1936 a měla rodičům přiblížit fungování vyučovacích metod na pokusné škole. Začátkem května si také vzal na starost prezentaci vycházkového a výletního řádu rodičům. V témže školním roce bylo inspekci shledáno, že předem stanovené cíle pokusného reformního vyučování bylo dosaženo podle učebních osnov.¹¹⁵

O rok později dostal na starost František Milička IV. B. Na jaře 13. dubna 1938 se zúčastnil vlastivědné a branné celodenní vycházky IV. tříd. Pochod byl navržen do letního

---

¹¹² SOKA Olomouc, fond Jednotný národní výbor Olomouc – Okresní velitelství národní bezpečnosti (1900) 1945–1951, *Ohlašovací list 1936 František Milička*.

¹¹³ Ve dvacátých letech 20. století se s rostoucí nespokojeností s českým školstvím naskytlo řešení v podobě školních reforem. V čele těchto změn stanul pedagog Václav Příhoda. Šlo především o implementaci experimentální pedagogiky ze západu do českého školství s vidinou individuálního přístupu k žákům a diferenciování jejich možností. URBANOVSKÁ, Eva: *České pokusné školy 30. let podle návrhu Václava Příhody*. Pedagogická orientace, 21, 1996, s. 18-24.

¹¹⁴ SOKA Olomouc, fond Národní škola Nové Hodolany, neinv., *Kronika I.*, nefoliováno.

¹¹⁵ Tamtéž.

skautského a legionářského tábořiště. 6. května 1937 se Miličkovi dostalo té pocty, že byl předsedou zemské školní rady v Brně jmenován náhradníkem městského školního výboru pro české školy v Olomouci jako zástupce učitelstva.¹¹⁶

Začátek dalšího školního roku 1937/1938 přinesl smutek nad smrtí prvního prezidenta Československé republiky. Tomáš Garrigue Masaryk zemřel 14. září 1937. František Milička k této nešťastné události promluvil ke studentům a nechal vyvěsit na škole černé prapory. Do školní kroniky si také zapsal slet dalších okamžiků následujícího roku. Popsal zde rozhodnutí prezidenta Edvarda Beneše o částečné mobilizaci československých vojsk.¹¹⁷

Ani v dalším roce se už zavedené praktiky nevychýlily ze svých kolejí a František Milička tak měl opět zastávat funkci třídního učitele pro nové žáky třídy IV. B. Tento školní rok byl ovšem konce září narušen zabráním budovy ve prospěch vojenských záměrů v Olomouci. Od 26. září 1938 do 8. října téhož roku byla zabrána celá škola. Potom od 8. října do 28. října bylo uvolněno pro vyučování 5 tříd, a tak se škola mohla pokusit alespoň o vzdělávání žáků v půlce dne. Kromě těchto pěti tříd nebylo možné se soustředit prakticky nikde. Vojáci zabrali jak ostatní třídy, tak i tělocvičnu nebo kabinety. Následná okupace Československa nepřinesla žádnou změnu. Na jaře 1939 se navíc ještě polodenní střídavé vyučování muselo přizpůsobit škole ve Starých Hodolanech, které zabrala celou školní budovu německá vojenská správa. František Milička všechny mimořádné události od září roku 1938 shrnul ve školní kronice v sekci „Důležité události“. Na konci zápisu tohoto školního roku prošla změnou také školní hymna složená J. Kymlem. Hned v první sloce se totiž objevilo slovo republika, které zde musel zapisovatel kroniky červenou tuhou

---

¹¹⁶ Tamtéž.

¹¹⁷ Tamtéž.

vyškrtnout. Slova první sloky byly tedy původně tato: „My jsme děti republiky zdravé, čilé, veselé, chceme tužit svoje síly, býti jako z ocele.“¹¹⁸

Po Mnichovské dohodě z 29. září 1938 přišlo o svou práci v pohraničí množství českých učitelů. Jedním z nich byl také Lubomír Slezák, který sloužil v Králici (okres Šumperk, Olomoucký kraj) jako ředitel. Ten byl poslán do školy v Nových Hodolanech 12. prosince 1938. Nastoupil tedy 15. března 1939. Později byli do Nových Hodolan přiděleni také učitelé z Podkarpatské Rusi, kterou zabralo Maďarsko. Karel Ondříšek až do té doby působil jako řídicí učitel školy ve Velké Battě (rajón Berehovo, Zakarpatská oblast). František Milička je spolu se zbylým učitelským sborem vřele přijal.¹¹⁹

V dalším školním roce nálada ve škole značně uvadala. Školství bylo tehdy omezováno v národně povzbuzujících myšlenkách, a tak i ve škole v Nových Hodolanech se z pravidelných oslav významných výročí staly jen krátké proslovy pomocí školního rozhlasu. Ohledně data 28. října bylo nařízeno nekonat žádných oslav a stejně tak nenosit trikolóry oslavující vznik republiky. Učitelé měli povinnost nařídít svým žákům zákaz vycházení, pokud se nejedná o nezbytně nutnou povinnost, a raději zůstat doma. Zákazy byly v této době bedlivě vymáhány a jakékoliv přestupky monitorovány. I přesto ovšem ředitel školy vždy v příslušné datum alespoň připomněl odkaz osobností jako Alfons Mucha, T. G. Masaryk, J. A. Komenský či Alois Jirásek. Na druhou stranu rozhlas musel snést i slova připomínající probíhající oslavy 15. března a 19. dubna, které se konaly na počest okupace republiky a říšského kancléře Adolfa Hitlera. Přes nepříznivou situaci se František Milička v role ředitele školy aktivně snažil dále pořádat různé události, včetně těch pro rodiče žáků. Například večer 14. listopadu 1939 začal svým proslovem promítání školních

---

¹¹⁸ SOkA Olomouc, fond Národní škola Nové Hodolany, neinv., *Kronika I.*, nefoliováno.

¹¹⁹ Tamtéž.

filmů pro rodiče. V prosinci téhož roku byly zavedeny potravinové lístky, které byly vydávány ve školách. Na tomto se musel podílet učitelský sbor a lístky tak učitelé vydávali na úkor vyučování, protože v budově školy tím byla obsazena celá jedna třída a taktéž někteří učitelé touto činností byli zaměstnáni.¹²⁰

Ve školním roce 1940-1941 studovalo na škole v Nových Hodolanech 300 žáků. Všichni byli české národnosti. Židovské děti, které zde studovaly doposud, nebyly přijaty do školy na základě výnosu o zákazu přijímání žáků z židovských rodin do českých škol, který měl být platný od školního roku 1940-1941.¹²¹ Taktéž změnou prošly učební osnovy, které byly upraveny podle vůle říše a učitelům nebylo dovoleno využívat ve výuce vlastivědy a zeměpisu atlasy. Co se jazyků týče, v druhém pololetí byl povinným předmětem prohlášen německý jazyk. Na úkor těchto změn byl také snížen celkový počet hodin českého jazyka a vlastivědy.¹²²

I Novohodolanská škola dostala rozkaz upravit oficiální razítko školy tak, aby obsahovalo i německý název, který měl být na prvním místě.¹²³ František Milička se měl naposledy stát v Národní reformní škole v Nových Hodolanech učitelem a ředitelem.

---

¹²⁰ Tamtéž.

¹²¹ 7. srpna 1940 vydalo Ministerstvo školství a národní osvěty výnos následujícího znění: „V dohodě s panem říšským protektorem ustanovuji, pokud jde o přijímání židovských žáků do českých škol všeho druhu, toto: S platností od počátku školního roku 1940/41 nesmějí být židovští žáci přijímáni do českých škol jakéhokoliv druhu, a to jak do škol veřejných, tak i do nežidovských škol soukromých. Židovští žáci, kteří takové školy tohoto času navštěvují, jsou počátkem školního roku 1940/41 z účasti na vyučování vyloučeni.“ KASPEROVÁ, Dana: *Vzdělávání židovských dětí v protektorátu Čechy a Morava v letech 1939-1942*. Pedagogika, 55, 2005, s. 222.

¹²² SOkA Olomouc, fond Národní škola Nové Hodolany, neinv., *Kronika I.*, nefoliováno.

¹²³ Kromě změn nápisu a razítek bylo také přikázáno českým školám a českým školním úřadům používat německo-české tiskopisy a vyhlášky. Rovněž bylo zakázáno používat výraz „státní“ s výjimkou označení „státní prezident“. Taktéž bylo v tomto období běžné, že se škola musela podrobit kontrole všech nařízení včetně odstranění nevhodných obrazů a map v budově určené pro vzdělávání protektorátní mládeže.

DOLEŽAL, Jiří: *Česká kultura za protektorátu: školství, písemnictví, kinematografie*. Praha 1996, s. 43-44.

Celé učitelské obci v protektorátu taktéž nastala povinnost, stejně jako i u ostatních státních zaměstnanců, podat od 31. října 1940 do konce roku „Prohlášení o árijském původu“.¹²⁴

Františka Miličku nakonec dostihlo to, čeho se sám jistou dobu obával. O pozici řídicího učitele přišel 31. března 1941 odesláním do výslužby. Velkým trnem v oku nacistů byla nejspíš jeho legionářská minulost a v té době aktivní členství v jednotě Sokola. Od 1. června tak zastoupil pozici řídicího učitele Alois Králík. Ten se následně nezdráhá vést kroniku školy po svém, jak to ostatně dosud dělal i Milička. Na poslední straně kroniky, kterou ukončuje školní rok 1940–1941 vyjádřil svůj názor na Hitlerovu strategii vést válku s Ruskem rozpoutanou v červnu roku 1941. Toto rozhodnutí označil za omyl a na závěr napsal: „Český lid pevně věřil, že ho jeho veliký východní bratr osvobodí z německého jha“.¹²⁵

V témže školním roce byla založena také duplicitní kronika školy vedená od roku 1940. Alois Králík zde stručněji a s cenzurou sepsal jasné změny v rámci školy v Nových Hodolanech od roku 1940 do roku 1945. Na rozdíl od dříve zmiňované verze zde chyběly podrobnější zápisy o propuštění Františka Miličky s krátkým medailonkem coby rozloučení. Ve stručnosti tak zde nový zapisovatel kroniky zmiňuje jen tu skutečnost, že byl František Milička z dosavadní pozice řídicího učitele propuštěn. V cenzurované verzi taktéž chybí připomenutí o nařízení oslav druhého výročí zřízení protektorátu coby povinnosti, a na druhou stranu zde byly zmíněny oslavy narozenin Adolfa Hitlera, o kterých v původní verzi zapisovatel nic nezapsal.¹²⁶

---

¹²⁴ Tamtéž.

¹²⁵ SOkA Olomouc, fond Národní škola Nové Hodolany, neinv., *Kronika I.*, nefoliováno.

¹²⁶ SOkA Olomouc, fond Národní škola Nové Hodolany, neinv., *Kronika II.*, nefoliováno.

4 Odboj

Nedlouho po propuštění ze školství se v rámci Sokolské jednoty v Nových Sadech stal František Milička členem odbojové skupiny. Podle výpovědi své ženy už ovšem figuroval v rámci sokolské organizace coby pasivní člen od roku 1939.¹²⁷ V neklidných letech se také stal posledním vzdělavatel Olomoucké Sokolské župy Smrčkovy. Na tuto pozici se tak ještě v období legální činnosti dostal po zatčení a následném uvěznění jeho předchůdce Františka Malinského.¹²⁸

Zde v jednotě Nové Sady se organizovala skupina Františka Miličky, Josefa Mišáka staršího, Josefa Mišáka mladšího, Švece J., Fialy K., Šímy K., Preiningera V., Grasse Antonín a Janečka Josefa. Všichni zmínění byli vesměs bývalými členy výboru jednoty a po rozpuštění Sokola¹²⁹, v protektorátu v dubnu 1941, se rozhodli vstoupit do odboje.¹³⁰ Boj proti okupantům se ještě více rozhořel po tom, co celostátní vedení Sokola v létě 1941 zorganizovalo ilegální síť Obec sokolská v odboji.¹³¹

Tito muži se scházeli na různých místech. Nejčastěji pak v hudební škole zúčastněného K. Fialy. Hlavní odbojová činnost této skupiny spočívala v přípravě revolučního národního výboru¹³² na Nových Sadech, zřízení ozbrojených čet o počtu 100

---

¹²⁷ VÚA–VHA Praha, sbírka osvědčení 255, č.j. 102998/47, *František Milička*.

¹²⁸ KLEGA, Vilém: *Almanach k 80. výročí Sokolské župy Olomoucké – Smrčkovy*, Olomouc 2001, s. 36.

¹²⁹ Po zjištění říšského protektora Konstantina von Neuratha, že velkou část zatčených odbojářů tvoří členové spolku Sokola, a to často na vedoucích pozicích, se rozhodl zastavit činnost celého Sokolského svazu včetně všech žup, jednot a dalších přidružených spolků. Nadále měla být povolena pouze správa nemovitostí v majetku Sokola. Jakákoliv organizační, a i tělovýchovná činnost tak byla ovšem zakázána. UHLÍŘ, Jan B.: *Sokol za protektorátu, Organizovaná rezistence ČOS*. Praha 2005, s. 129-130.

¹³⁰ UHLÍŘ, Jan B.: *Sokol za protektorátu, Organizovaná rezistence ČOS*. Praha 2005, s. 129-130.

¹³¹ KLEGA, Vilém: *Almanach k 80. výročí Sokolské župy Olomoucké – Smrčkovy*, Olomouc 2001, s. 44.

¹³² Revoluční národní výbory vznikaly často neformálně na místních shromáždění občanů. Zde bylo voleno aklamací. V některých městech vznikaly už za okupace v ilegality. Vykonávaly tak po určitou dobu pravomoci

mužů a dále zjišťování zásob zbraní a munice v německých domech v Olomouci. Skupina měla být taktéž připravena v době převratu zajistit státní a veřejně důležité objekty. Samozřejmě spolu s tímto úkolem jejich úmyslem měla být příprava samotného převratu během které měly být šířeny letáky a vypracovávány memoranda pro Londýn. Tento úkol měl ostatně na starosti přímo bratr Milička. Odbojáři z Nových Sadů měli také zajišťovat kurýrní a výzvědnou službu. Skupina byla napojena na kancelář generála Eliáše.¹³³

František Milička byl zatčen 3. prosince 1941. Spolu s ním byli zatčeni i ostatní bratři v odbojové organizaci Nové Sady s výjimkou bratra Janečka. Z těchto zatčených se později vrátili pouze Fiala, Šíma, Preininger a Grasse.¹³⁴

Bilance členů Sokola v župě Olomoucké, coby obětí nacistické perzekuce, byla poměrně smutná. Celkově bylo zatčeno a následně vězněno 427 sokolů, přičemž 153 z nich bylo popraveno či jinak umučeno.¹³⁵

4.1 Gestapo zasahuje

František Milička byl ve svém bytě v Olomouci na adrese Jungmannova 15 zatčen členy Gestapa.¹³⁶ Sem si pro něj přijeli tři pánové v černých kabátech, které na místo dopravil černý automobil Tatra. Členové tajné policie rovnou prohledali celý byt, ale protože rodina Františka Milička byla už připravená, nenašlo Gestapo víc než jednu československou vlaječku. I tu si vzali jako důkaz. O tom, co rodinu může čekat, František dobře věděl a možná s tím i počítal. Už od roku 1939 měl totiž připravené vystavené pasy pro celou

---

okresních národních výborů. HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan: *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost*. Praha 2005, s. 443-444.

¹³³ VÚA-VHA Praha, sbírka osvědčení 255, č.j. 102998/47, *František Milička*.

¹³⁴ Tamtéž, *Prohlášení jednoty sokol Nové Sady*.

¹³⁵ PŘIDAL, Jan: *Sokolský odboj na Moravě 1939-1945*. Prostějov 2012, s. 192.

¹³⁶ VÚA-VHA Praha, fond Osobní věstník, *František Milička*.

rodinu do tehdejší Rhodesie. Emigraci ovšem nakonec zamítl. Když při odchodu chtěla manželka Anna něco k snědku dát Františkovi na cestu zastavil ji gestapák a s úšklebkem poznamenal, že se o něj nemusí bát, že o jejího muže bude už dobře postaráno.¹³⁷

Poté byl František Milička převezen do Kounicových kolejí v Brně.¹³⁸ Zde byl od následujícího dne podroben častým výslechům. František byl obviněn z předávání zpravodajských informací dalším členům odboje, které měly být dále přes Prahu distribuovány do Londýna.¹³⁹

Celé obvinění se dotýkalo především jednoho konkrétního incidentu. František Milička se roce 1937 seznámil na schůzi Sokolského spolku v Olomouci s Karlem Sirotkem. Poté se dále několikrát potkali na sokolských sjezdech v Praze. Právě zde v roce 1940 požádal Sirotek Františka Miličku o zajištění Šebestikovy mapy Olomouce. Sirotek Miličkovi měl říct, že tuto mapu potřebuje pro své další historické bádání.¹⁴⁰ Gestapo by nemělo mít nejmenší důvod tuto skutečnost neuvěřit, protože Milička znal Sirotku jako pedagoga, který už v minulosti napsal několik pedagogických článků, a tak by nebudilo nejmenší podezření, že by potřeboval další materiály pro svoji práci. Ovšem mapa měla především zobrazovat přesnější polohu a rozmístění ropného skladu v Hejčíně. Milička svému kolegovi slíbil, že tuto mapu sežene, a tak později na další schůzi v Praze přinesl obálku s mapou, spolu s menším ručním náčrtkem okopírovaným z velké školní

---

¹³⁷ Rozhovor s Liborem Miličkou (16. 3. 2015).

¹³⁸ Kounicovy studentské koleje v Brně sloužily od roku 1940 jako věznice Gestapa, kterou prošlo nespočet českých odbojářů, učitelů a vlastenců. Kromě praktikovaných výslechů se zde i běžně popravovalo. VAŠEK, František – ČERNÝ, Vladimír – BŘEČKA, Jan: *Místa zkropená krví: Kounicovy studentské koleje v Brně v letech nacistické okupace 1940-1945*. Brno 2015.

¹³⁹ NAVRÁTIL, Miroslav: *František Milička*. In: <https://mauthausen.webnode.cz/zpracovane-pribehy-veznu-ktm/milicka-frantisek/> [cit. 14.3. 2022].

¹⁴⁰ František sám u výpovědi přiznal, že si uvědomoval, že jde o mapu využívanou Útvarem protivzdušné obrany Československé, a proto zde byli některé lokality v Olomouci zobrazeny přesněji.

mapy, který zobrazoval plán Hejčínského skladu s naftou. Protože ovšem nebyl Sirotek přítomen, poslal mapu po doktoru Kladivovi z Brna vzkazujíc, že posílá slíbené materiály pro místní historii. Milička při výslechu prohlásil, že tehdy jednal v dobré víře, ale až s postupem času si uvědomuje, že se mohlo jednat o špionážní činnost.¹⁴¹ Gestapo se domnívalo, že k obstarání podrobnějších plánu naftového skladu musel Milička požádat policejního strážníka Mišáka, aby pověřil policistu Coufala, který byl v kontaktu s vrátným Zbíralem. Ten měl při své hlídce na vrátnici skladu získávat informace a předávat je zpět Coufalovi.¹⁴²

Závěrečný rozsudek zohlednil skutečnost, že jako bývalý vojenský důstojník musel František Milička jasně pochopit záměry tajné organizace. František při výslechu uvedl, že o žádné odbojové organizaci nikdy nevěděl, a tak ani nikdy nebyl její součástí.¹⁴³ Ovšem taktéž jeho členství v sokolské organizaci a příslušnost k legiím přesvědčila policii o opaku. Z tohoto důvodu uznala policie Františka jako vinného z velezrady.

Soud v Brně převedl Františka Miličku 10. ledna 1942 k výkonu trestu v koncentračním táboře v Mauthausenu.¹⁴⁴ Majetek mu byl před cestou zabaven.¹⁴⁵ Z Mauthausenu dostala za celou dobu rodina od Františka Miličky jen jediný dopis, který byl samozřejmě cenzurovaný.¹⁴⁶

---

¹⁴¹ MZA, fond Gestapo Brno, č. 100-92/28, *Zápis z výslechu 6.12.1941.*

¹⁴² MZA, fond Gestapo Brno, č. 100-92/28, *Zpráva tajné policie z 3. 11. 1942.*

¹⁴³ MZA, fond Gestapo Brno, č. 100-92/28, *Zápis z výslechu 4.12.1941.*

¹⁴⁴ V roce 1938 po obsazení Rakouska byl vybudován koncentrační tábor v Mauthausen u Lince. Mauthausen se stal jako Majdank a Osvětim centrem masového vyhlazování. Při volbě lokality byla u Mauthausenu rozhodující existence žulového lomu. SOFSKY, Wolfgang: *Řád teroru: koncentrační tábor.* Praha 2006, s.44-49.

¹⁴⁵ MZA, fond Gestapo Brno, č. 100-92/28, *Zpráva tajné policie 30. října 1942.*

¹⁴⁶ Rozhovor s Liborem Miličkou (16. 3. 2015).

Od Františkova zatčení se rodina pohybovala na tenkém ledě. Tedy zejména v otázce financí. Anna neměla dostatek peněz na obstarání dětí, a tak je často musela finančně podporovat blízká rodina nebo ilegální skupiny.¹⁴⁷

František Milička zemřel 23. 3. 1942. Tuto zprávu dostala Anna až v polovině dubna.¹⁴⁸ Jako oficiální příčina smrti byl uveden katar tlustého střeva.¹⁴⁹ Anna ovšem později sehnala svědka pana prof. Podlahu, který dosvědčil, že její manžel František zahynul na „schodech smrti“. Později dostala poštou rodina urnu s ostatky. Paradoxem ovšem je, že tyto ostatky dostala rodina dvakrát a také za dvojí doručení musela zaplatit.¹⁵⁰

---

¹⁴⁷ Tamtéž.

¹⁴⁸ VÚA–VHA Praha, sbírka osvědčení 255, č.j. 102998/47, *Úmrtní zpráva, František Milička*.

¹⁴⁹ NAVRÁTIL, Miroslav: *František Milička*. In: <https://mauthausen.webnode.cz/zpracovane-pribehy-veznu-ktm/milicka-frantisek/> [cit. 14.3. 2022].

¹⁵⁰ Rozhovor s Liborem Miličkou (16. 3. 2015).

Závěr

Na základě použitých pramenů a literatury byl popsán život Františka Miličky. Velkou škodou v některých kapitolách je absence dalších zdrojů informací. Například ke Sboru dobrovolných Hasičů Bojkovice nebylo možné prozkoumat zpracovaný fond a taktéž bohužel práci chybí první část zápisníku z války, který by nám tak vysvětlil, co se dělo s plukem před příchodem k Sandoměři.

V závěru práce bych chtěl kromě jiného dát prostor vzpomínce na osobu Františka Miličky. Na postavy naší historie jako byl František Milička bychom neměli zapomínat. Právě naopak bychom se měli snažit jejich odkaz obnovovat a udržovat, abychom si tak do budoucna mohli připomínat odhodlání těch, co tu byli před námi a inspirovat se tak jejich skutky a oddaností svému národu, jakožto i snaze o pozvednutí ducha společnosti a jejího vzdělávání. O výjimečnosti této osoby svědčí nejenom prameny, zmíněné v kapitolách výše, ale taktéž plakety, které byly Miličkovi a jemu podobným hrdinům v minulosti věnovány. Za zmínku určitě stojí pamětní deska umístěna na budově sokolovny Olomouc – Nové Sady.¹⁵¹ A mezi ten poslední památník patří pamětní deska věnovaná jeho osobě, kterou v roce 2015 odhalili na základní škole v Bojkovicích.¹⁵²

„Na jména všech těch učitelů a profesorů, kteří položili svůj nadějný život za vlast a národ, učitelské generace nezapomenou. Nesmí na ně zapomenout ani národ, ani stát, za něž se obětovali. Jejich život nám připomíná dílo, ale oni se neproměnili ve tmu, nýbrž ve světlo neuhasínající. Neumřeli v tichém zapomnění. Svou smrtí zapůsobili více, než

---

¹⁵¹ Olomouc – Nové Sady, Pamětní deska na sokolovně.

In: <http://www.sokolskepamatky.eu/objekty/detail/olomouc-nove-sady-pametni-deska-na-sokolovne/>
[cit. 28.1.2022]

¹⁵² NAVRÁTIL, Miroslav: *Odhalení pamětní desky Františku Miličkovi*. Naše Bojkovsko, 41, 2015, s. 5.

si dovedeme dnes představit.“¹⁵³ Tak vzpomíná na oběti z řad zaměstnanců školství Gála Antonín.

Kromě památníků bychom našli zmínky o Františku Miličkovi také v literatuře, ať už té souhrnné zasvěcené vícero obětem násilí nacistického režimu, či v literatuře věnující se oblastem jeho působení.

Svoji životní úlohu otce splňoval František nejlépe jak mohl a svými pokrokovými přístupy razil cestu i ve školství. Byl to vyvážený člověk, který v lásce vychovával svoje děti a vedl je k vyšším ideálům. U svých dětí nikdy neprosazoval použití fyzických trestů a jednal s nimi za každých okolností s klidnou hlavou. Taktéž ve školách, ve kterých působil se vždy rychle zbavoval råkosek.¹⁵⁴

Dlouhá léta se ostatky Františka Milička nacházely v urnovém háji v Uherském Brodu. Teprve později je syn Libor nechal přesunout do nové rodinné hrobky v Olomouci – Chválkovicích, kde tak František Milička spolu se svojí ženou a synem Liborem nadále odpočívá.¹⁵⁵

---

¹⁵³ GÁLA, Antonín: *Daň krve moravskoslezských škol 1939-1945. Památník popravených a zahynulých příslušníků Svazu zaměstnanců školství a osvěty v zemi Moravskoslezské*. Brno 1947, s. 16.

¹⁵⁴ Rozhovor s Liborem Miličkou (16. 3. 2015).

¹⁵⁵ Tamtéž.

Seznam pramenů a literatury

Prameny

a) Archivní prameny:

Moravský zemský archiv Brno:

fond Gestapo Brno

fond Sbíрка matrik, sign. 11 306, Rodní a křestní kniha městyse Bojkovice 1872–1884.

fond Sbíрка matrik, sign. 11 307, Rodní a křestní kniha městečka Bojkovice 1885–1907.

fond Sbíрка matrik, sign. 11 308, Rodní a křestní kniha městečka Bojkovice.

fond Sbíрка matrik, sign. 11 320, Oddávací kniha městyse Bojkovic, 1890–1925.

fond Sbíрка matrik, sign. 11 331, Kniha úmrtní, Bojkovice, 1891–1921.

Státní okresní archiv Olomouc

fond Jednotný národní výbor Olomouc – Okresní velitelství národní bezpečnosti (1900)
1945–1951

fond Národní škola Olomouc

Státní okresní archiv Uherské Hradiště

fond Československá obec legionářská Bojkovice

fond Národní škola Bojkovice

fond Sokol – tělocvičná jednota Krhov

fond Sokol Bojkovice

Vojenský ústřední archiv–Vojenský historický archiv Praha

fond Kancelář československých legií

fond Kartotéka padlých v 1. světové válce

fond Kmenové listiny

fond Osobní věstník

sbírka osvědčení 255

sbírka Poslužné listy legionářů

Sbírka Miroslava Navrátila

Milička, František: *Zápisky ze světové války II.*

Milička, František: *Zápisky ze světové války III.*

Milička, František: *Zápisky ze světové války IV.*

b) Dobový tisk:

Národní osvobození, 1, 1924, č. 60.

Volná myšlenka, 1, 1905, č. 1.

c) Rozhovory:

Rozhovor s Liborem Miličkou (16. 3. 2015).

Literatura

BOROVÍČKA, Michael – KAŠE, Jiří – KUČERA, Jan – BĚLINA, Pavel: *Velké dějiny zemí*

Koruny české. Svazek 12 b, Praha 2013.

Československá obec legionářská: *Speciál transporty z Ruska*. Legionářský směr, Speciál, 2020.

DOLEŽAL, Jiří: *Česká kultura za protektorátu: školství, písemnictví, kinematografie*. Praha 1996.

DOLINA, Karel: *Kronika Bojkovice*. Bojkovice 2004.

FUČÍK, Josef: *Osmadvacátníci: spor o českého vojáka Velké války 1914-1918*. Praha 2006.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan: *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost*. Praha 2005.

IVIČÍČ, Václav: *Tatraci: Dějiny 7. střeleckého tatranského pluku od jeho založení do návratu do vlasti*. Praha 1924.

JURAČKA, Josef – JURAČKA, Oldřich: *Stopy dávné i nedávné minulosti Bojkovska*. Bojkovice 2021.

KLEGA, Vilém: *Almanach k 80. výročí Sokolské župy Olomoucké – Smrčkovy*, Olomouc 2001.

KREJČÍ, F. V.: *U sibiřské armády*. Praha 1922.

MOJŽÍŠ, Milan: *Československé legie 1914-1920: katalog k výstavám Československé obce legionářské*. Praha 2017.

NAVRÁTIL, Miroslav: *Socha svobody v Bojkovicích*. Bojkovice 2014.

OLIVOVÁ, Věra: *Dějiny první republiky*. Praha 2012.

PICHLÍK, Karel — ZABLOUDILOVÁ, Jitka — KLÍPA, Bohumír: *Českoslovenští legionáři (1914-1920)*. Praha 1996.

PRÁŠEK, Vojtěch: *Historie 12. čs. střel. Pluku „M. R. Štefánika“*. Praha 1938.

PROKŠ, Petr: *Konec říše Hohenzollernů: politika císařského Německa vůči carskému a sovětskému Rusku (1914 až 1917/1918)*. Praha 2010.

PŘIDAL, Jan: *Sokolský odboj na Moravě 1939-1945*. Prostějov 2012.

RYCHLÍK, Jan — PENČEV, Vladimír Georgiev: *Od minulosti k dnešku: dějiny českých zemí*. Praha 2013.

SOFSKY, Wolfgang: *Řád teroru: koncentrační tábor*. Praha 2006.

Uherský Brod: *Zemská vyšší reálka: Desátá výroční zpráva zemské vyšší reálky císaře a krále Františka Josefa I. v Uherském Brodě za školní rok 1905-1906*, Uherský Brod 1906.

Uherský Brod: *Zemská vyšší reálka: Roční zpráva zemské vyšší reálky v Uh. Brodě za školní rok 1898-1899*, Uherský Brod 1899.

UHLÍŘ, Jan B.: *Sokol za protektorátu, Organizovaná rezistence ČOS*. Praha 2005.

VAŠEK, František – ČERNÝ, Vladimír – BŘEČKA, Jan: *Místa zkropená krví: Kounicovy studentské koleje v Brně v letech nacistické okupace 1940-1945*. Brno 2015.

Články

KASPEROVÁ, Dana: *Vzdělávání židovských dětí v protektorátu Čechy a Morava v letech 1939-1942*. *Pedagogika*, 55, 2005, s. 222.

URBANOVSKÁ, Eva: *České pokusné školy 30. let podle návrhu Václava Příhody*.

Pedagogická orientace, 21, 1996, s. 18-24.

Internetové zdroje:

Historie aktivní zálohy. In: <https://acr.army.cz/scripts/detail.php?id=7242> [online, cit. 2.3.2022]

NAVRÁTIL, Miroslav: *František Milička.* In: <https://mauthausen.webnode.cz/zpracovane-pribehy-veznu-ktm/milicka-frantisek/> [online, cit. 14.3.2022]

Olomouc – Nové Sady, Pamětní deska na sokolovně.

In: <http://www.sokolskepamatky.eu/objekty/detail/olomouc-nove-sady-pametni-deska-na-sokolovne/> [online, cit. 28.1.2022]

Seznam zkratek

br. – bratr

č.j. – číslo jednací

č.p. – číslo popisné

ČOS – Česká obec sokolská

čs. – československý

ČsNR – Československá národní rada

Gestapo – Geheime Staatspolizei (Tajná státní policie)

neinv. – neinventarizování

SOkA – státní okresní archiv

střel. – střelecký

VÚA-VHA – vojenský ústřední archiv-vojenský historický archiv

Resumé

This Bachelor thesis aims to discuss the life of Czech teacher, legionary, Sokol and resistance fighter František Milička. The thesis focuses on the fate of his life, using sources and literature to biographically describe his journey through life in a chronological way. Since his youth we have observed his progress in his teaching career which was interrupted by the woes of the war period that directly affected him on the Eastern Front in the ranks of the Austro-Hungarian army. Here he was soon captured and then he joined the Czechoslovakia legions in Russia. After a few years as a legionnaire he finally safely returned home. In the time of peace while interwar period he returned to the profession of teacher during which he participated in numerous activities and was a member of some organizations such as Sokol, the Association of Czechoslovak Legionnaires or in volunteer fire department. He also became a member of the commission for building of ceremonial Statue of Liberty in his hometown. In a later period of his life this thesis focuses to his attachment to resistance activity during the occupation. This led to his arrest and following death in the Mauthausen nazi concentration camp. This Bachelor thesis should remind us of this person who stood out for qualities such as patriotism, diligence, sense of education and courage.

Obrazová příloha

Obr. 1: Portrétní foto v legionářské uniformě

Zdroj: Milička František In: <http://legie100.com/krev-legionare/68734/>

Obr. 2: František Milička v rakousko-uherské uniformě

Zdroj: sbírka Miroslava Navrátila

Obr. 3: František Milička se ženou Annou a dcerou Annou (20. léta)

Zdroj: sbírka Miroslava Navrátila

Obr. 4: 40 let požárního sboru v Bojkovicích 1882-1922(František Milička s číslem 35)

Zdroj: sbírka Miroslava Navrátila

Obr. 5: František Milička se školáky v Krhově

Zdroj: sbírka Miroslava Navrátila

Obr. 6: Učitelský sbor Bojkovice 1920/1921

Zdroj: SOkA Uherské Hradiště, fond Národní škola Bojkovice, neinv., Kronika Národní školy Bojkovice z let 1878-1934, nefoliováno.

Obr. 7: Výbor Československé obce legionářské v Bojkovicích

Zdroj: sbírka Miroslava Navrátila

Obr. 8: Socha Svobody v Bojkovicích

Zdroj: archiv autora

Obr. 9: V Hůštíku se synem Liborem (30. léta)

Zdroj: sbírka Miroslava Navrátila

Obr. 10: Pamětní deska na budově sokolovny Olomouc – Nové Sady

Zdroj: Olomouc – Nové Sady, Pamětní deska na sokolovně.

In: <http://www.sokolskepamatky.eu/objekty/detail/olomouc-nove-sady-pametni-deska-na-sokolovne/>

Obr. 11: Pamětní deska legionáři Františku Miličkovi

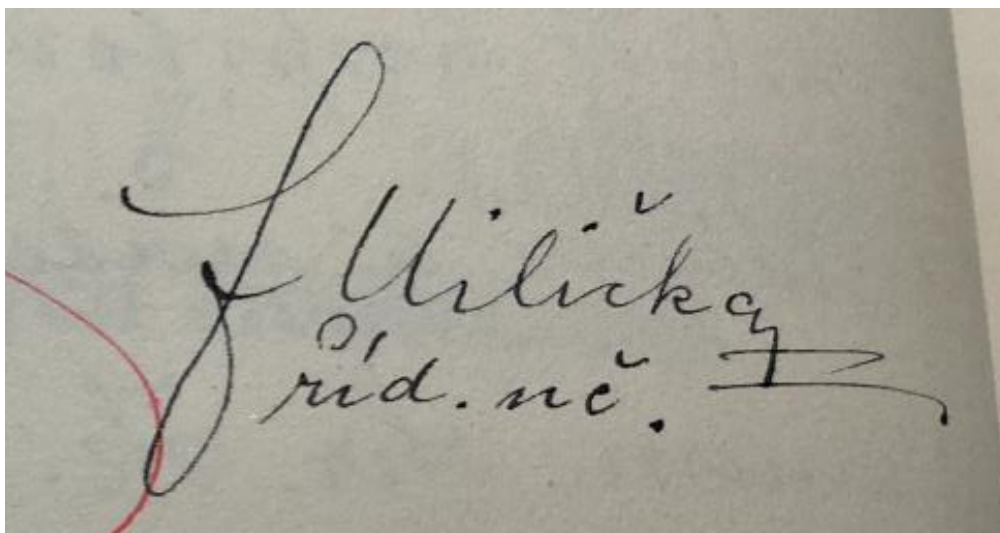
Zdroj: 1. 9. 2015 Odhalení pamětní desky legionáři Miličkovi na ZŠ v Bojkovicích In:
https://kvvzlin.rajce.idnes.cz/1.9.2015Odhaleni_pameti_desky_legionari_Milickovi_na_ZS_v_Bojkovicich/

Obr. 13: Místo posledního odpočinku Františka Miličky a jeho ženy Anny v Olomouci – Chválkovicích

Zdroj: archiv autora

Obr. 12: Podpis Františka Miličky ve funkci řídicího učitele

Zdroj: SOkA Olomouc, fond Národní škola Olomouc, Nové Hodolany, Kronika I, *podpis na konci zápisu pro školní rok 1936/1937, srpen 1937.*

Anotace

Jméno a příjmení:	Jan Neduchal
Fakulta:	Filozofická
Katedra:	Historie
Vedoucí práce:	Mgr. Petr Žižka
Rok obhajoby:	2022

Název práce:	František Milička (1885-1942). Československý legionář, sokol a odbojář
Název práce v angličtině:	František Milička (1885-1942). Czechoslovak legionary, member of Sokol movement and resistance fighter
Anotace:	<p>Bakalářská práce je zaměřena na život československého legionáře, odbojáře, sokola a učitele Františka Miličky. Chronologicky popisuje osud jeho života a pomocí pramenů a literatury biograficky popisuje jeho cestu životem. Z práce se dozvídáme o jeho postupu v učitelské kariéře, o válečném období, které strávil na východní frontě, ale také o meziválečném období, ve kterém se zapojoval k činnostem v organizacích jako je tělovýchovná jednota Sokol, československá obec legionářská či sbor dobrovolných hasičů. Závěrem je zmíněna také jeho činnost v odboji během okupace, která jej nakonec zavedla do koncentračního tábora Mauthausen, ve kterém zemřel.</p>
Klíčová slova:	československé legie, legionář, tělovýchovná jednota Sokol, učitel, sbor dobrovolných hasičů, odboj, koncentrační tábor
Anotace v angličtině:	<p>The Bachelor thesis focuses on the life of Czechoslovakian legionary, resistance fighter, member of Sokol and teacher František Milička.</p> <p>Chronologically following the fate of his life this thesis biographically describes his journey through life using sources and literature. From this thesis we learn about his progress in teaching career, about the war time he</p>

	<p>spent on the Eastern Front, but also about the interwar period in which he became involved in activities of organizations such as Sokol movement, the Association of Czechoslovak Legionnaires or in volunteer fire department. Finally we meet his activities in the resistance during the occupation which eventually led him to the Mauthausen concentration camp where he died.</p>
Anglická klíčová slova:	czechoslovakian legion, legionary, Sokol movement, schoolteacher, volunteer fire department, resistance activity, concentration camp
Rozsah práce:	71 stran
Jazyk práce:	čeština